

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar

Nujna potreba vzajemnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev

V nedeljo je bila v Beogradu seja glavne odbora Jugoslovenske nacionalne stranke. Sejo je vodil strankin predsednik g. Peter Živković. Na koncu je bila soglasno sprejeta resolucija, katere vsebina je v glavnem tale:

»Glavni odbor se je sestel 17. septembra k seji, na kateri je razpravljal o notranjih razmerah in zunanjih odnošajih kraljevine Jugoslavije. Spričo težavnega mednarodnega položaja, v katerem je ves svet, se je posvetoval o velikem preobratu v notranjem življenju naše države, ki je nastal s sporazumom 26. avgusta. Pri posvetu ga je vodila samo skrb za bodočnost naroda in domovine. Po vsestranski razpravi je prišel glavni odbor soglasno do naslednjih zaključkov:

Jugoslovenska nacionalna stranka se je ob priliki poslednjih volitev v narodno skupščino zavzela za politiko sporazuma in je sodelovala v borbi za zmago te politike. Doprinesla je tudi žrtve, ki jih je ta borba zahtevala. Smatrajoč sporazumno rešitev hrvatskega vprašanja kot neodložljivo državno potrebo, je Jugoslovenska nacionalna stranka po volitvah nadaljevala iskreno sodelovanje v tej smeri. Prepričana o brezpogovorni potrebi vzajemnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev v obrambi skupne bodočnosti je delala samo v korist domovine v dneh hudih nevarnosti. Najvišje koristi monarhije in Jugoslavije zahtevajo odložitev ostrih strankarskopoličnih razprav in odločno zapovedujejo zbiranje vseh ustvarjalnih narodnih sil, da bi se lahko uprli tegobam zdajšnjih hudih časov. Danes ves jugoslovanski narod s skrbjo, a z mirno odločnostjo motri in spremlja razvoj dogodkov v Evropi ter je čvrsto odločen braniti svobodo in neodvisnost svoje domovine do poslednje kaplje krvi, ako bi bila ogrožena od katerekoli strani.

Jugoslovenska nacionalna stranka je čvrsto prepričana, da je bodočnost Jugoslavije odvisna samo od zavednosti in požrtvovalnosti njenih sinov, zaradi česar ne želi, da bi se v teh resnih razmerah začela borba o notranjih vprašanjih, vendar se smatra za svojo domoljubno dolžnost, da neodvisno od teh strankarskih okvirov pokaže na naslednja dejstva, ki morejo biti usodne važnosti za vse narodno življenje.

Sledi pet točk izmed katerih prva govori o tem, kako sta bila omogočena sporazum in banovina Hrvatska, in v tej zvezi poudarja potrebo, da se uredi tudi ostali del Jugoslavije. Naslednje točke pa se glase:

2. Ne glede na današnjo sestavo vlade, kateri daje osnovo in v kateri sestavlja glavno jedro Jugoslovenska radikalna zajednica, roždravlja Jugoslovenska nacionalna stranka dejstvo, da so zastopniki Kmečkodemokratske koalicije z dr. Vladkom Mačkom na čelu sprejeli upravljanje državnih poslov in prevzeli odgovornost za vodstvo državne politike s svečano izjavo, da je Jugoslavija najboljše jamstvo za neodvisnost in napredek Srbov, Hrvatov in Slovencev.

3. Izvajanje tega sporazuma naj bi odstranilo njegove nedostatke. Dolžnost izvrševalcev sporazuma je, da izdajo sklepe in spravi-jo posebni položaj banovine Hrvatske v sklad

z najvažnejšimi koristmi državne celote in splošne narodne vzajemnosti na podlagi edino dopuščene načela enakosti in enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nič več ne more zvrčati odgovornosti na jugoslovanski nacionalizem, češ da je on zapreka in ovira za dokončno ureditev razmer v državi.

4. Obžalovanja vredni spopadi, ki pretresajo Evropo in ves ostali svet, in resna skrb za varnost naroda nalagajo vsem rodoljubom sveto dolžnost, da obvarujejo mir med narodom in onemogočijo vsakršna razburljiva razpoloženja in gibanja. Jugoslovanski nacionalisti imajo pred očmi samo Jugoslavijo, ki stoji nad vsemi posebnimi vprašanji in koristmi, ter verujejo v zdravo moč naroda in globoke nagone za narodno samoobrambo. Jugoslovanski nacionalisti morajo zvesto služiti svojemu kralju in svoji domovini ter morajo biti pripravljeni na skrajne žrtve, da se olajša in pospeši mirna ureditev vseh odnošajev v državi. S polno pravico pričakujejo,

da bo sporazum postal trajen, dober in rešen edinole tedaj, ko bo utrdil živo vero v usodno povezanost Srbov, Hrvatov in Slovencev in ko se bosta razvila in razširila spoznanje in čustvo, da je Jugoslavija v celoti in v vseh svojih delih država in domovina vseh Srbov, vseh Hrvatov in vseh Slovencev.

5. Jugoslovenska nacionalna stranka je zmerom zvesta oporoki velikega kralja Mučenika, motri vsa državna vprašanja izključno s stališča koristi celote in veruje danes še prav posebno v svoja nacionalna načela. Zato je globoko prepričana, da bodo nove izkušnje spet potrdile kljub vsem pogreškam v preteklosti neovržno resnico, da moreta biti edino jugoslovensko edinstvo in nedeljiva celota, pošteno in pravično izvedena, v kraljevini Jugoslaviji zanesljiva osnova resnične enakosti, enakopravnosti, socialne pravičnosti in prave narodne vzajemnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato ni bilo nikdar potrebnejše kakor danes obvarovati neomajno vero, da je nezmagljiva in edino rešilna nacionalna misel, ki je dala Jugoslaviji življenje.

Glavni odbor Jugoslovenske nacionalne stranke izraža svoje popolno zaupanje predsedniku stranke in mu daje v duhu navedenih smernic proste roke za nadaljno delo.

Najpametnejše je molčati in delati

V časopisju beremo, da oblastva tu in tam strogo kaznujejo ljudi, ki širijo razburljive vesti in plašijo ljudstvo. Čeprav se spet in spet izkaže, da so take vesti čisto izmišljene, jim vendar ljudje zmerom verjamejo. Naši ljudje so povprečno kar neverjetno lahkoverni. Pride med nje kakšen nepridiprav in brusi svoj lažniv jezik, ki ga ljude kar z odprtimi usti poslušajo in potem v strahu in tretu vse tiste neumne novice, ki jih je tak vseznalec povedal, še naprej premlevajo.

Naš človek se nič ne vpraša, odkod naj tak

človek tako natančno ve vse, kar je povedal, temveč mu gladko vse verjame. Taka lahkovernost je tudi znamenje premajhnega narodnega ponosa in premajhne narodne discipline. Imejmo vendar malo več narodne samozavesti, da ne bomo kakor pena, ki jo vsaka sapica stre.

Ne bodimo strahopetni, ko ni niti vzroka za strah. Zavrnite lažnivca in gobezdavca. V teh resnih časih je najpametnejše držati se gesla: Molči in delaj!

Kakšna je vojaška moč Nemčije

V 15 letih po podpisu versajske mirovne pogodbe se Nemčija ni mogla oborožiti. Leta 1935, pa, ko je bila v Nemčiji spet uvedena obvezna vojaška dolžnost, je bila nemška vojska določena na 550.000 vojakov v mirnem času. Do leta 1935, štiri do pet milijonov Nemcev ni bilo deležnih redne vojaške izobrazbe. Do tega leta Nemčija tudi ni mogla kopiciti orožja in drugih vojaških potrebščin.

Dne 7. marca l. 1936. je Nemčija zasedla Porenje, v avgustu l. 1936. pa je Nemčija podaljšala enoletni vojaški rok še za eno leto. S tem je bilo stanje vojaštva v mirnem času povečano na 800.000 ljudi. Nemčija je tedaj podaljšala dobo vojaške obveznosti zaradi tega, ker so rok za vojaško službo podaljšale v tem času skoro vse sosedne države in tudi Rusija. V začetku leta 1937. je imela nemška vojska tri armade, sestoječe iz 12 armadnih zborov, ki so imeli 36 pehotnih, dva in pol konjeniške in tri oklopne divizije. Leta 1939. je Nemčija zvi-

šala število svojih divizij na 50 pehotnih, šest oklopnih, šest naglih motoriziranih in na tri in pol konjeniške divizije, tako da je nemška vojska imela v začetku tega leta 1.200.000 vojakov.

Nemške divizije sestavljajo po trije pehotni in dva topničarska polka, od katerih je del motoriziran s topovi od 77 do 150 mm kalibra. K diviziji spadata še inženjerski bataljon in določeno število avtomobilov za prevoz vojakov. Nemška pehota je oborožena z najmodernejšimi Mauserjevimi puškami in z najmodernejšimi strojnimi puškami, metalci bomb in ognja, pehotnimi topovi in topovi za uničevanje tankov. Večina pehotnih divizij na poljskih bojiščih je motorizirana. Zaradi tega so Nemci tako naglo napredovali.

Nemške oklopne divizije sestavlja 300 do 400 tankov. Glede na število divizij lahko sklepamo, da je Nemčija imela pred zasedbo Češkoslovaške najmanj 2500 tankov, po zasedbi pa se je število tankov povečalo na 4000.

Vsaka pehotna divizija sestavi v vojnem stanju še drugo divizijo. Zato lahko cenimo celotno vojaško moč Nemčije v vojnem stanju na 120 pehotnih, 10 oklopnih in 5-konjeniških divizij s pripadajočim topništvo in tehničnimi četami. Po ocenitvi francoskih vojaških strokovnjakov je imela Nemčija zadnje dni na poljskih bojiščih 98 po večini motoriziranih divizij, to je skupno 1.600.000 vojakov, na zapadni fronti pa ima samo 25 do 30 divizij. Zdaj je menda že več divizij šlo iz Poljske na zapadno fronto.

Nemško vojno letalstvo je razdeljeno v linijske, izvidniške in obrambne letalske skupine. Vsa Nemčija je razdeljena na šest letalskih okrožij, ki so pod poveljstvom letalskih generalov. V posameznih okrožjih so vojaškim poveljstvom podrejena tudi vsa civilna letala.

O letalski moči nemške vojske nimamo uradnih podatkov. Tuji vojaški strokovnjaki

so leta 1937. sodili, da je imela Nemčija takrat 2000 vojnih letal. Leta 1938. pa je imela Nemčija že osem letalskih divizij in 4000 vojaških letal, med njimi najmanj 1000 bombnikov. V marcu letos se je nemška letalska sila povečala s češkoslovaškim vojaškim letalstvom, to je z 2500 letali. Spričo tega, da je letalska industrija v Nemčiji zelo razvita in neprestano v obratu, lahko računamo, da je Nemčija začela vojno s Poljsko z najmanj 10.000 letali. Nemčija v 15 letih po versajski pogodbi ni mogla vojaško izobraziti in opremiti določenega števila vojaških obveznikov. Sodi se, da nemška pomorska vojaška sila in vojska na kopnem še nista v popolni pripravljenosti, pač pa je nemška letalska vojaška sila popolnoma pripravljena. Poleg tega se seveda nemške motorizirane sile velike, kar nam baš priča nagla zasedba Poljske, ki zaradi slabe oborožitve kljub junaški borbi ni mogla biti kos Nemčiji.

Neopravičeno popuščanje cen kmetijskim pridelkom

Slovenske gorice, septembra
Neredne razmere v tujini zaradi vojne in ovirani odnosi do tujine zakrivljajo, da poljski pridelki, vsaj nekateri, zaenkrat nimajo prave cene. Zlasti nizko ceno ima živilna. Enako velja za sadje, ki je letos po nekaterih krajih dobro obrodilo, katerega izvoz pa je onemogočen. Tudi vinogradnikov se polšača strah, da ne bodo mogli letošnjega vinskega pridelka zadovoljivo vnovčiti. Trgatev je pred durmi, a ni še upanja na ugoden razvoj vinske trgovine.

Naš kmet ne ve v takih razmerah, kako bo poravnal svoje davčne obveznosti in kako bo plačal obrok Privilegirani agrarni banki. Vse to skušajo izkoristiti razni prekupčevalci, ki poceni kupljene kmetijske pridelke in živino drago naprej prodajajo, saj podrugod cene niso tako nizke kakor pri nas. Ti dobičkarji begajo ljudi z najneumnejšimi lažmi, da še ceneje dobijo od njih blago. Oblastva bi morala pokazati malo več odločnosti in takim lopovom brez oklevanja stopiti na prste.

Resni časi terjajo slogo

Beograjsko »Vreme« objavila izjavo Srbskega kulturnega kluba v Beogradu o stališču do najnovejših dogodkov v našem notranje-političnem življenju. V svoji izjavi pravi Srbski kulturni klub med drugim:

»Današnji mednarodni položaj terja, da se vsi rodoljubi vzdržijo notranjepolitičnih borb in da gledajo na vsa vprašanja s stališča obrambe domovine. Danes je važnejša hranitev Jugoslavije kakor pa delitev obla-

sti in izvajanje teh ali onih političnih načel.

Sporazum, ki je bil sklenjen med predsednikom Jugoslovske radikalne zajednice in predsednikom Hrvatske seljačke stranke, daje lahko povod za kritiko, vendar smatra odbor Srbskega kulturnega kluba, da zdaj ni trenutek za razpravljanje o tem. Srbski kulturni klub se že resno bavi s preučevanjem vprašanja državne preureditve, ki terja mnogo časa, svobodnega razpravljanja in skrb-

nega dela. Toda danes moramo delati samo za to, o čemer ni in ne sme biti nobenega razpravljanja, to je za obrambo Jugoslavije, svobodne narodne države vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Srbi se ne smejo niti za trenutek izneveriti svojemu velikemu narodnemu in državnemu poslanstvu. Zato morajo prenehati z vsemi strankarskimi borbami. V trenutku, ko so naši bratje Hrvati in Slovenci dosegli višek edinstva in sloge, terja korist domovine, da tudi Srbi store vse za slogo in da postavijo v prve vrste svoje najboljše ljudi. Srbi so glavni tvorca Jugoslavije in so tudi danes njen glavni steber. Ta vloga jim nalaga tudi največje naloge, ki jih bodo izpolnili samo s popolno disciplino, slogo in odločnostjo.

O podrobnostih nove državne ureditve se ne more govoriti brez prejšnjega preučevanja. Toda o osnovnih načelih državne ureditve si moramo biti že danes na čistem. Nova državna ureditev mora biti taka, da se bodo v Jugoslaviji Srbi, Hrvati in Slovenci čutili kakor v svoji hiši. Bila bi usodna zmotna meniti, da je mogoče ustvariti svobodo Srbov, Hrvatov in Slovencev v kaki ohlapni državni skupnosti. Kakor jamči pravno varnost posameznikov le močna državna oblast, tako more biti svoboda Srbov in Hrvatov zavarovana samo v čim tesnejši njihovi skupnosti. Brez močne Jugoslavije ni močnega srbstva ni močnega hrvatstva.

Obramba in napredek Jugoslavije terjata, da se znajdejo pri skupnem narodnem delu vsi Srbi, Hrvati in Slovenci kot en človek z enakimi pravicami in tudi enakimi dolžnostmi.

× Spomin iz začetka svetovne vojne. Ko so nemške čete l. 1914. odhajale na bojišče, jim je nemški cesar dejal: »Ko bo listje začelo padati z dreves, se boste zmagovalno vrnili n asvoje domove. Nemci so res računali s tem, da bodo uničili Francijo, preden bo mogla ruska vojska zaradi slabega železniškega omrežja uveljaviti vse svoje moči. V tem računu so se Nemci ušteli. Francozi so njihov napad zadržali na Marni. Razvila se je dolgoletna vojna v strelskih jarkih, v katerih sta morali Nemčija in Avstroogrski pod pritiskom vsestranske blokade nazadnje podleči. Zasedba Rumunije, Srbije in razsežnega ozemlja ni moglo spreminiti končnega izida.

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

»Jaz tega ne bi dovolila!« je vzkliknila natakarka. »Ne, ne bi.«

»Če župnik tako reče, se ne da popraviti, pregovoriti ga pa tudi ni mogoče. Kaj hočeš potem?«

»Toliko bi razgrajala, da bi se nazadnje že premislil.«

»Saj je bila tudi Šolarica z menoj v cerkvi. Prošila je in molodovala. Potem pa je župnik rekel, da otroka sploh ne bo krstil.«

Mlademu Šolarju se je zazdelo zamalo, da je moral sam ležati na mizi in strmeti v strop nad sabo. Nemirno je začel obračati glavo in se kremžiti.

»Pst, pst!« ga je mirila babica.

»No, le priden bodi, otrok! Saj boš dobil cuceljček!«

Vtaknila mu je cucelj v usta. Mladi Šolar ga je začel sesati in se je pomiril.

Spet je resno gledal v strop, kakor bi bil premišljal, ali naj dovoli, da mu bodo dali svetega Simplicija za patrona.

Natakarka si je vzela lasnico z glave in si začela z njo trebiti zobe.

»Kar lep otrok je,« je rekla nato. »Ali misliš, da bo Ksaver Uršo vzela?«

»Najpametnejše bi bilo. Saj je čisto spodobno dekle!«

»Ne verjamem, da bi resno mislil. Fantje pravijo, da noče nič o njej slišati.«

»Bo moral pač lepo plačevati.«

»Mislim, da tudi tega ne bo maral. Pravi, da je bilo več prizadetih.«

»To pravi potem vsak. Fantje so vsi enaki. Dekleta so neumna, da se spuščajo z njimi.«

»Res je. Ali ga boš še pol litra?«

»Da, če ga boš hitro prinesla.«

Natakarka je šla in se je kmalu vrnila.

Babica je potisnila kozarec pred njo.

»Le pokusi ga malo! Danes nimaš dosti ljudi, kaj?«

»Skoraj nihče več ne pride. Pri tem vremenu pa še sploh. Kvečjemu Smole se časih prikaže.«

»Ta ima zmerom dovolj časa.«

»Da, dosti prihaja k nam. Kakšno ime je hotel župnik dati otroku?«

»Simp ali Simpli, ali tako nekako. Ne vem več natanko.«

»Da so sploh takšna imena! In Bibiana! Bibiana! Kakor bi kokoš kokodakala.«

»Ti, plačati moram,« je tedaj dejala babica. »Šolarica prihaja po cesti. Trideset krajcarjev je, kaj?«

»Da, toliko je.«

Natakarka je spravila denar in babica je vzela mladega Šolarja z mize.

Pred vrati je dobila Šolarico.

»Sem že opravila. Ne bom te zadrževala.«

»No, pa pojdemo domov!«

»Ali si dobila Ovsenka?«

»Da, še danes pojde tja.«

»Vidiš, saj sem ti rekla! On bo že vse uredil.«

»Morda. Malo hitreje stopi, da naju ne bi kdo ogovoril.«

Šolarica je pospešila korake in gledala v tla. Njen obraz je bil še ves zardel od joka in razburjenja. Ni marala, da bi jo kdo videl.

Doma je poslala babico k Urši.

»K njej pojdi, pa ji ničesar ne reči. Ni treba, da bi kaj zvedela.«

»Če me pa vpraša, ali je otrok krščen?«

»Saj ne bo vprašala. Niti ne sanja se ji, kaj se je primerilo. Kvečjemu bo morda vprašala, zakaj smo se tako dolgo zamudili. Če bo rekla to, ji povej, da župnika ni bilo v cerkev.«

Šolarica se je preoblekla in stopila v hlev. Postavila je stolček k prvi kravi in začela molsti. Izprva je hotela misliti na svoje skrbi, toda delo ne pusti človeku, da bi mislil še na kaj drugega.

Pozabila je svoje težave in mirno molzla. Mračilo se je že, ko je prišel Šolar z njive domov. Bil je utrujen in je zaklical v kuhinjo, naj mu prinese večerjo, ker pojde takoj spat.

»Danes počakaj še malo,« mu je rekla žena. »Ovsenek je rekel, da se bo oglasil.«

»Prav nič se mi ne ljubi. Zdaj niso dnevi za pogovore.«

»Nekaj ti mora povedati.«

»Meni? Kaj pa?«

»Šel je k župniku na Belo.«

»Kaj pa to mene briga?«

»Naj ti povem. Zaradi Urše in njenega otroka je šel tja.«

»To me še manj briga.«

»Nič te ne briga? Zato pa briga mene toliko bolj!«

Obilico češpelj je treba pametno uporabiti

Letos je obilo češpelj in je nevarnost, da se bo mnogo sadja pokvarilo ali pa prekuhalo v žganje, kar bi bila velika narodna nesreča. Zato v naslednjem nekaj navodil, kaj se da napraviti iz češpelj.

Češpljevec brez sladkorja

Češplje, vkuhane brez sladkorja, se drže, pravilno shranjene, več let. Biti morajo zelo zrele. Ko jim odstranimo koščice, jih olupljene razpolovimo ter kuhamo v širokih lončenih loncih ali skledah, da voda hitro izhlapeva. Posoda mora biti cela. Lončena posoda, ki je okrušena na dnu, je neprimerna za kuho češpljevca, ker se lošč pri kuhanju lušči naprej. Ko so češplje precej goste, jih kuhamo pri srednji vročini ob neprestanem mešanju, da se ne prismođe. Kuhati jih moramo več dni. Nič ne de, ako se večkrat ohlade, ker za kuhanje češpljevca ni potrebna posebna kurjava, ampak se ta kuha obenem z zajtrkom, kosilom in večerjo. Za kuho najprimernejša je kmetička peč. Ko stoji žlica v češpljevcu, je dovolj gost za shranitev. Še vročega nadevamo v ločene lonce in dobro stlačimo, da se ne napravijo prazni prostori, ker se v teh rada naseli plesen.

Po nekaj dneh, ko se je češpljevec sesedel in ohladil, ga zalijmo s toplim lojem, ki zabrani dostop zraka. Ko se je loj strdil, zavemo lonec dobro s celofanom, še boljše z domačim mehurjem. Po vrhu še zavijemo z navadnim papirjem, da preprečimo dostop pajkom in drugemu mrčesu. Shraniti pa moramo češpljevec v suhi in temni shrambi. Zaravnavati ga moramo tudi pred mravljami.

Navodilo za sušenje češpelj

Razen v sadnih sušilnicah se lahko sušijo češplje tudi v sušilnicah za hmelj ali pa v kmetički krušni peči in v pečicah štedilnikov.

V krušnih pečeh se sušijo češplje najbolje, če postavimo vanje posebne lese. Ako so peči dovolj visoke, naj se postavijo vanje železna stojala, na katera se naložijo lese druga na drugo tako, da ostane med lesami 20 cm prostora. Na lese se nalože češplje. Prav tako naj bi se postavile v pečice štedilnikov lese na železnih stojalih.

Češplje, določene za sušenje, morajo biti čisto zrele. Čim dalje jih pustimo na drevju, tem bolje jih sušimo in tem okusnejši je potem posušeni sad. Preden jih začnemo sušiti, jih razberemo, da so enako zrele in iste debelosti skupaj, tako da dobimo enako suh in debel izdelek. Pred sušenjem pečlje odstranimo.

Češplje postavimo drugo tik druge na lese, in sicer v dveh plasteh, ter začnemo vse naenkrat sušiti. Pri sušenju moramo imeti toplomer. V početku naj bo toplota v sušilnici ali v peči okoli 60 stopinj Celzija, več ne, ker češplje razpokajo. Šele potem, ko se je začela koža češpelj grbančiti, se toplota lahko

zviša do 80 stopinj. Po treh urah sušenja postavimo lese tako, da pridejo zgornje spodaj in spodnje na vrh. Po nadaljnjih treh urah sušenja vzamemo lese iz sušilnice ali peči in jih razložimo na soncu, ob slabem vremenu ali ponoči pa pod kako šupo, da se sušijo na zraku šest ur. Nato jih stavimo ponovno v sušilnico, kjer se v nadaljnjih šestih urah posuše. Med sušenjem posebno v teku zadnjih šest ur moramo češplje na lesah večkrat premešati.

Kdaj so češplje suhe, se spozna po tem, da ne popokajo, če jih več stisnemo skupaj v pest, in da kepa češpelj takoj razpade v posamezne sadove, ko jo izpustimo iz roke.

Suhe češplje razprostremo takoj po sušenju na podu ali na zračnem podstrešju, kjer se še tri do pet dni suše na zraku. Šele potem jih spravimo v vreče in zaboje, katere shranimo v suhih, zračnih prostorih.

Položaj na bojiščih

Poljsko so Nemci in Rusi že skoro vso zasedli

V začetku tega meseca se je začela vojna med Nemčijo in Poljsko, a zdaj se že bliža koncu. Silna premoč nemških motoriziranih čet in nemškega letalstva je strla poljsko vojsko, ki se je, kakor tudi Nemci sami priznavajo, hrabro borila.

Zraven tega je v noči na nedeljo ruska vlada sporočila poljskemu poslaniku v Moskvi, da bodo ruske čete zavzele poljske pokrajine, v katerih bivajo Belorusi in Ukrajinci. Rusko prodiranje se je začelo v nedeljo zjutraj. Razglas predsednika sveta komisarjev (ministrov) in komisarja (ministra) za zunanje zadeve Molotova utemeljuje rusko zasedbo ukrajinskega in beloruskega ozemlja na Poljskem z navedbo, da Rusija ne more ostati ravnodušna v zadevi krvno sorodnih Ukrajincev in Belorusov. Nota ruske vlade, ki je bila izročena poljskemu poslaniku v Moskvi, pravi tudi, da smatra Rusija za svojo sveto dolžnost, podati roko v pomoč bratom Belorusom in Ukrajincem v nekdanji Poljski. Razen tega namerava Rusija po tej noti storiti ukrepe, da reši poljski narod vojne in mu omogoči mirno življenje.

Kakor javljajo poročila, so ruske čete že

dospele do Madžarske, to je do Porkarpatске Rusije, ki je bila sestavni del bivše Češkoslovaške. Rusi so tako naglo prodirali, da so se že v ponedeljek sestali z Nemci v Brestu Litovsku. Ruska zasedba se vrši brez borb s Poljaki. Po neki nepotrjeni vesti se bodo Nemci umaknili iz Bialistoka in Bresta Litovska, ki ju bodo baje zasedli Rusi. Prav tako se baje vršijo med Rusijo in Nemčijo pogajanja, komu naj pripade Lvov.

Poljska vlada in predsednik poljske republike Moscicki sta pobegnila v Černovice na Rumunskem. Moscicki in poljski zunanji minister Beck sta po rumunski vesti odpotovala v Francijo.

Posamezni oddelki poljske vojske se po rumunskih vesteh umikajo v Litvo, Lotiško in Rumunijo. Na rumunska letališča je prispele po ruskih cenitvah že okoli 500 poljskih letal.

V terek je prispel v Gdansk, ki ga je Nemčija že priključila nemški državi, nemški kancelar Adolf Hitler. Bil je svečano sprejet. Ob tej priliki je imel Hitler govor, v katerem je ostro napadal Poljsko in Anglijo ter jima očital krivdo na vojni. Glede sporazuma z Rusijo je menil, da ostaneta Rusija to, kar je, in Nemčija to, kar je. Poljsko vprašanje pa da bosta skupaj rešili.

In Šolarica se je spomnila vseh križev in težav, ki jih je morala čez dan pretrpeti. Še hujske se ji je zdelo vse, ker je morala celo doma občutiti samo trdost in krivico.

»Tako je zajokala, da se je Šolar hitro obrnil!

»Kaj pa ti je?« jo je vprašal.

»Kaj mi je? Vsi se norčujejo iz mene, ti pa praviš, da te to nič ne briga. Pa naj bo človek vesel!«

»Saj sem ti rekel, da se za Uršo in njene reči ne menim nič več.«

»Kaj pa morem jaz za to, da je bila tako neumna? Slabo pa dekletu tudi ni. In mene zaradi nje tudi ni treba zmerjati.«

»Povej, kaj je!«

»No, pa bom! Župnik otroka ni maral krstiti.«

»Ali se je spet on vmešal? Da ne bo krstil otroka? Zakaj pa ne? Zaradi mene?«

»Ne, Kar tako.«

In Šolarica je ihteč začela pripovedovati, kaj se je zgodilo.

»Ko smo prišli v cerkev, ga prav dolgo ni bilo, in potem je rekel, da mora otroka krstiti za Simpla ali tako nekako, ker se je rodil drugega marca. In potem sem jaz rekla, da ne pustim, da bi dal otroku tako zasmehljivo ime, saj bi bila sramota tudi za nas, pa je dejal, da ga to nič ne briga, in če nam tako ni prav, da ga sploh ne bo krstil. Da je pač predpis, da mora dati otroku to ime.«

»Kaj si pa potem storila?«

»Rekla sem mu, da tega ne morem dovoliti in da moram najprej doma vprašati. In

zdej praviš ti, da te vse skupaj nič ne briga in da se ne meniš za nič.«

»Nehaj vendar jokati. Saj ni vredno. Torej otrok ni bil krščen?«

»Seveda ne. Z babico sva šli.«

»In kaj ima Ovsenek zdej pri tem?«

»Babica mi je svetovala, da bi šla k župniku na Belo. Ta bo že povedal ali sme župnik kar tako po svoje delati. Zato sem šla k Ovsenku, morda bo on koga poslal tja. On pa je dejal, da pojde rajši kar sam, ker župnika dobro pozna.«

»Kaj bo pa to pomagalo?«

»No, da bomo pač zvedeli, ali se to sme ali ne.«

»Ali se sme? Ali je naš župnik že kdaj gledal na to, kaj se sme in kaj se ne sme? Nalašč mi zmerom nagaja, čeprav bi mi ne smel. Toda dolgo ne bom več tega gledal. Jaz že ne.«

Zadnje besede je Šolar zakričal na ves glas. Vzel je lonec z ognjišča in ga zabrisal po tleh, da so črepinje zažvenketale.

Kmetica ga je prestrašena mirila.

»Ne kriči vendar tako! Saj te bodo ljudje na cesto slišali!«

»Naj me pa slišijo! Ali sem mar pes, da bi me smeli vsi dražiti? Če je vse dovoljeno in če ni nič prepovedanega, bom šel in dedca premlatil, da mu bo koža na šivih pokala.«

»Molči vendar!«

»Da bi molčal? Hudiča, še tega bi bilo treba! Saj ne bo miru, dokler ne bom udaril.«

»Ne govori tega!«

»Pa bom. In zapomni si! Otroka ne bomo dali krstiti.«

»Nazadnje ga bo le treba.«

»Pri moji duši, da ne!«

»No, saj bomo videli. Počakaj, da pride zdej Ovsenek.«

»Saj me nič ne briga, kaj bo rekel župnik na Beli. V naši hiši ne bo imel nihče zasmehljivega imena. Drugače pojde Urša s pankrtom drugam, pa naj otroka krsti, kjer ga hoče.«

»Če bi bila vedela, da boš tako zijal! Rajši ti ne bi bila nič rekla.«

»Saj bomo še marsikaj rekli. Kaj je morala deklina prinesiti sramoto v hišo! Ali misliš, da je s tem že vse končano?«

»Bog ga daj!« se je začul tedaj globok glas na pragu. »Pa ste glasni!«

»Bog ga daj, Ovsenek! Dobro da si prišel. Moj mož je ves kakor ogenj v strehi.«

»Saj to nič ne pomaga. No, kako je kaj, Šolar?«

»Saj že veš! Ves dan se človek ubija z delom, zvečer ima pa spet same sitnosti. Tako je z menoj.«

»Se bo že obrnilo.«

»Pri meni ne. Nikoli ne pridem do miru. Če se le malo poleže, pa mi far spet kakšno novo zagode.«

»Ali si dobil onega z Bele?« je vprašala Šolarica.

»Da, doma je bil.«

»Kaj pa pravi? Ali moramo to požreti?«

»Dejal je, da naš župnik nima prav,« je povedal Ovsenek prav mirno. Zmajal je z glavo in potem je menil, da otrok ne sme biti drugače krščen, kakor mati zahteva. Seveda, je rekel, je najbolje, če to lepo uredimo na miren način, ker župnika ni mogoče z orožnikom prisiliti, da bi otroka krstil.

Kljub vsemu se Poljaki v Varšavi, Kutnu in tam okoli že zmerom borijo z Nemci. Na nemško zahtevo, da se Varšava vda, je varšavski župan sporočil po radiu, da se bo glavno mesto Poljske branilo do konca. Pravi, da šteje poljska vojska še zmerom okoli enega milijona vojakov. Glavno središče odpora proti Nemcem je Kutno. V odseku med Kielcami in Kalušinom se poljske čete skušajo prebiti do Varšave. Tudi posadka Lvova je objavila, da se bo do konca borila proti nemškim in baje tudi proti ruskim četam.

Na zapadnih bojiščih ni posebnih dogodkov

Po angleških vesteh so zadne dni Francozi po hudem boju zasedli štiri nemške vasi, dve ob Moseli, dve pa vzhodno od Saarbrückena.

Politični pregled

»Službene novine« od 18. t. m. objavljajo ukaz kraljevskih namestnikov, s katerim se na predlog ministrskega sveta in na podlagi člena 116. ustave predpisuje uredba o izmenjavi obstoječih predpisov in uveljavljenju novih. Uredba se glasi:

»Ministrski svet more do sestanka narodnega predstavništva z uredbami izpremeniti obstoječe zakone,

uredbe, pravilnike in ostale predpise, ter izdati nove, kolikor zahtevajo to javne koristi. Te uredbe se morajo predložiti v odobritev narodnemu predstavništvu, ko se zopet sestane.« Ta uredba je stopila v veljavo z dnem objave v »Službenih Novinah«, to je 18. t. m. Bolgarska vlada je imela te dni sejo, na kateri je sklenila, da ostane

Bolgarija nevtralna.

Zadnevni razglas se glasi: Glede na mednarodni položaj in na razvoj dogodkov bo Bolgarija nadaljevala politiko miru in bo ostala nevtralna.

Svetovna politika je nekako

v znamenju ugibanja ruske uganke.

Vse vesti o ruskem nastopu v Poljski in ruski zasedbi poljskega ozemlja, na katerem bivajo Ukrajinci in Belorusi, se končavajo s posrednim ali neposrednim vprašanjem, kaj

To bi mogel le ordinariat in to bi najbrž precej dolgo trajalo.

»Aha,« se je zasmejal Šolar, »spei se začenja tako. Takrat so prav tako govorili. Prav za prav nima pravice, prav za prav pa tudi lahko napravi tako, kot se mu zljubi.«

»To pot bomo že napravili,« je odvrnil Ovsenek.

»Jaz ne. Še na stranišče ne grem več zaradi takšne reči.«

»Videl boš, da bo otrok dobil svoje pravo ime,« je dejala Šolarica.

»Kaj me to briga? Ne smeš misliti, da se Jezim zaradi otroka. Da pa začenja ta svetohlinec spet uganjati svoje neslanosti, to me jezi. Ker misli, da moram vse počreiti, kar mi skuha.«

»Preveč si domišljuješ, Šolar,« ga je začel tolažiti Ovsenek. »Saj sem že hotel večkrat izpregovoriti s teboj mirno, pošteno besedo, pa se zmerom tako hitro ujeziš.«

»Ne, ni tako. Mene je že pogosto kdo jezil, pa sem molčal. Toda zdaj ne gre več. Zdaj delajo z menoj kakor s cunjjo, kamor si lahko vsakdo obriše svoje umazane prste.«

»Poslušaj me vendar!«

»Tolaženje nič ne pomaga. To ničesar ne bo izpremenilo. Če bi moral ti izkusiti na lastni koži to, kar sem jaz, bi tudi drugače govoril.«

»Ne smeš biti tako zamerljiv, pa bo bolj.«

»Da sem zamerljiv? Že četrta leta se vsemu ogibljem, pa je vsak dan hujše. Kaj pa sem?«

»Pusti jih, naj uganjajo svoje svinjarije. Počasi se bodo že naveličali, če se ne boš zanje zmenil.«

ki ga hočejo Francozi in Angleži obkoliti. Francozi se na zasedenem ozemlju močno utrjujejo. Pariške vesti javljajo, da so bili vsi nemški protinapadi odbiti. Po neki vesti iz Pariza je nemško težko topništvo porušilo od Francozov zavzeto nemško mestoce Perl v Posarju in so se morali Francozi na tem mestu umakniti.

Kljub ruskemu nastopu v Poljski je izjavila Anglija, da bo vojno proti Nemčiji nadaljevala do končne zmage. Tako Anglija kakor Francija pa po angleških vesteh ne bosta napovedali vojne Rusiji, čeprav bi po pogodbi s Poljsko to morali storiti. Angleško časopisje to politiko odobrava, češ da Rusija prav za prav ni napadla Poljske, temveč je samo preprečila, da ni Nemčija zasedla vse Poljske.

Rusija prav za prav namerava. Francija in Anglija ne smatrata vojne napovedi Rusiji za potrebno. Vse dozajšne ruske izjave ne dajo razločno slutiti ruskih namer. Kakor pravi neka vest iz Moskve, se bosta, odnosno sta se menda že sestala vrhovni poveljnik ruske vojske Vorošilov in načelnik štaba vrhovnega poveljstva nemške vojske general Brauchitsch. Razen tega se sestanejo ruski in nemški zastopniki v Brestu Litovsku, da se dogovore o novi meji med obema državama. Domnevajo, da bo Rusija zavzela poljske pokrajine do črte, ki jo je bil svoječasno postavil angleški državnik Curson in ki poteka od Grodna preko Bialistoka, Bresta Litovska, Pšemisla (Przemysla) do Karpatov. To je v glavnem narodnostna meja med Rusi in Poljaki.

V vrstah turških vojaških veljakov so mnenja, da je vojna na Poljskem že končana in da se bo zdaj šele začela prava vojna na zapadu.

Bo to eden največjih spopadov, bo to vojna materiala, gospodarstva in zlata.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

»Ne, ne bodo nehali.«

»Saj je še dosti ljudi na tvoji strani.«

»Nisem še tega opazil, Ovsenek. Vsaj v zadnjem času ne.«

»Ko pa skoraj nikamor ne greš in nikogar ne slišiš.«

»Je že prav. In kaj hočeš? Če kakšen grižljaj požrem, mi pa far drugega zmaši v usta.«

»To, kar se je danes zgodilo, se bo že dalo popraviti. Zaradi tega ti ni treba skrbeti.«

»Misliš, da ne? Da se je to sploh upal! Da si misli ob moji obleki čevlje brisati! Še tega bi bilo treba. Toda videl boš! Dolgo tega ne bo več uganjal. Zdaj pa pojdem spat. Lahko noč!«

»Saj nisi nič jedel!« je vzkliknila njegova žena.

»Tudi nič ne maram.«

Šel je in zaprl vrata za sabo.

Kmetica je zastokala.

»Čisto zmešan je spet.«

Ovsenek je tiho pogledal v tla.

Čez nekaj časa pa je vstal in rekel:

»Ne bom se več pričkal. Ni dobro. Jutri pridem spet pogledat. Morda bo že boljše. Za danes pa lahko noč!«

»Lahko noč, Ovsenek, in hvala lepa.«

Ko je ostala Šolarica sama, je sedla k ognjišču in se zagledala v plamen.

Zakaj je moralo vse to pasti prav čez njo? Zmerom je imela same križe in težave. Že od otroških let je morala samo delati in delati. Še več dela je bilo potem, ko se je omožila s Šolarjem. Kako je bila njuna hiša zmerom vsa v redu, da nihče ni mogel ničesar očitati ne njemu ne njej! Le malokdaj je

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V ljutomerskem okolišu so se trgovali za kg žive teže: telice III. po 3 do 3.50, krave II. ko 2 do 3, krave III. po 2 do 2.50, teleta II. po 4 do 4.50 din. V Kočevju pa voli I. po 6, voli II. po 5, voli III. po 3.50, telice I. po 6, telice II. po 5, telice III. po 3.50, krave I. po 5, krave II. po 4, krave III. po 2 do 2.50, teleta I. po 7, teleta II. po 6 din.

SVINJE. Za kg žive teže so bili: v ljutomerskem okolišu pršutarji po 6.50 do 7.50, v Kočevju: špeharji po 9, pršutarji po 7, v Ptujju: špeharji po 8 do 8.50, pršutarji po 7.25 do 7.75, v Litiji: špeharji po 9, pršutarji po 7 din.

VINO. V ljutomerskem okolišu si dobil pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4 do 5, finejše sortirano pa po 6 do 9 din, v novomeškem okolišu pa navadno mešano vino 5, finejše sortirano pa po 6 din liter.

HMELJ. Kupčija v Savinjski dolini je živahnjša. Hmelj se plačuje po 35 do 38 din za kg. Tudi od rdečega pajka pokvarjeno blago gre v denar po okoli 25 din. Doslej je predanega okoli 10 do 15 odstotkov vsega pridelka. Kupci so letos s savinjskim blagom prav zadovoljni. Plačilnih težav ni več.

KRMA. V Celju: lucerna 90, seno 65, slama 50, v Novem mestu: lucerna 100, seno 100, slama 30, v Litiji: seno 40 do 50, slama 25 do 30 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Ljutomeru: goveje po 8, telečje po 9, v Kočevju: goveje po 11, svinjske po 8, v Ptujju: goveje po 10, telečje po 12, svinjske po 7 do 8 din za kg.

VOLNA. V Novem mestu: neoprana 18, oprana 25 din za kg.

MED. V okolici Maribora: 18, v Litiji: 20, v Novem mestu: 16, v Kočevju: 16 do 18 din za kg.

Sejmi

25. septembra: Braslovče, St. Jurij ob južni železnici, Bučka, Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Višnja gora;

26. septembra: Črnomelj;

29. septembra: Drnovca, Grosuplje, Lesce, Marenberg, Mengeš, Mirna peč, Nova vas

lahko sedela s prekrizanimi rokami. Toda z vsem tem je bila zadovoljna in ničesar drugega si ni želela.

To so bile pač skrbi, kakršne mora vsak človek prenašati.

Toda to, kar je zdaj prišlo nad njo, je pregnalo mir iz hiše in ji vzelo voljo do dela.

Od zgoraj se je čul jokajoč otroški glas. Najprej pridušeno, tiho, potem za čedalje glasneje. In nikogar ni bilo pri Urši, da bi otroka pomiril.

Šolarica je še enkrat zavzdihnila in odšla počasi po stopnicah.

XVII.

Ko je Silvester v Orešju izstopil in počasnih korakov zapustil postajo, je v mislih ponavljal govor, ki se je zanj že mesece pripravljaval. Ta govor naj bi mu dal moč, da bo staro Veroniko Markičevo odvrnil od njenih želja. Zato je bil zelo dolg, imel je lep uvod in dober konec, vmes pa je bil posejan z lepimi primeri in dokazi.

Silvester je pogosto zaupal tem lepim besedam, pogosto pa je tudi dvomil v njihov uspeh.

»Prav za prav sem ti hotel pisati, pa se mi je nazadnje zdelo, da bo bolj pametno, če pridem sam k tebi in se s teboj med štirimi očmi pogovorim.«

Kaj bo mati storila, če bo tako začel? Najbrž se bo ustrašila njegovega svežanega glasu in ž epa prvih besedah ne bo ničesar razumela, kar bo pozneje prišlo.

(Dalje prihodnjé)

na Blokah, Pilštanj, Rovte, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Skofja Loka, Sv. Rok pri Čakovcu, Vransko;
30. septembra: Kotoriba, Štrigova, Kostričnica, Sv. Lovrenc v Slov. gorah;
1. oktobra: Podčetrtek, Bitnje.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 19. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druga v oklepajih tečaj na svobodnem tržišču):

1 angleški funt za 165.40 do 168.60 (za 206.44 do 209.64) din;
100 francoskih frankov za 93.85 do 96.15 (za 117.19 do 119.49) din;
1 ameriški dolar za 43.63 do 44.23 (za 54.80 do 55.20) din;
1 holandski goldinar za 23.26 do 23.64 (za 26.02 do 24.40) din;
1 belgijsko belgo za 7.49 do 7.61 (za 9.35 do 9.47) din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 416 dinarjev.

Drobne vesti

= **Prepovedan izvoz turščice in fižola.** Zaradi slabo obetajoče se letine turščice in fižola je do nadaljnjega prepovedan izvoz teh pridelkov iz naše države, da jih ne bo zmanjkalo za domačo rabo.

= **Razstava slovenske obrti v Ljubljani.** Razstavni odbor naznanja, da je v smislu sklepa svoje zadnje seje zaradi napetega mednarodnega položaja prekinil začeto delo za razstavo slovenske obrti, ki je bila določena za čas od 7. do 16. oktobra. Razstava bo pozneje v primernejšem času. Razstavni odbor je o tem s posebnim obvestilom obvestil tudi vse prijavljene razstavljalce s prošnjo, da izdelke, kolikor nimajo še gotovih, dokončajo in pripravijo za poznejši čas, ki bo za razstavo primernejši, o čemer bodo obveščeni. Vendar bo v proslavo 10letnice dela zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo izšel v pozni jeseni poseben zbornik s prispevki strokovnjakov o delu in položaju obrtništva v dvajsetih letih svobodne države.

= **Kmetovalci dolgujejo Privilegirani agrarni banki 1076 milijonov dinarjev.** Doslej so plačali banki blizu 313 milijonov dinarjev. To je okrog 29% od skupnega dolga, ki ga morajo plačati banki.

= **Obnovitev izvoza svinj.** Zaradi vojnih dogodkov prekinjen izvoz svinj iz Jugoslavije v Nemčijo je bil obnovljen. Po pogodbi z

Nemčijo bo Jugoslavija lahko izvozila okrog 2000 svinj v Nemčijo in 1000 svinj v češkomoravski protektorat in na Dunaj.

Novice

* **Zastava kraljice Marije za Sokolice.** V Beogradu je bila lepa sokolska svečanost, pri kateri je sokolska zveza prevzela zastavo, poklonjeno od Nj. Vel. kraljice Marije kot prehodno darilo za zmagovalke pri sokolskih tekmah. Za njo se bodo vsako leto borile župne ali društvene vrste tekmovalk. Prva tekma bo v nedeljo v Ljubljani. V imenu kraljice je dvorna dama Hadžičeva izročila zastavo prvemu namestniku starešini Zveze Sokolov kraljevine Jugoslavije dr. Belajčiču, ta pa zvezni načelnici Elzi Skalarjevi. Zastavo so blagoslovili zastopniki glavnih verizpovedi v prisotnosti vseh članov zveznega vodstva. Zastava ima na eni strani državno trobojnico z napisom »Kraljica Marija jugoslovenskim Sokolicam«, na drugi strani pa je na rdečem polju zlato uvezen grb Karadžorjevičev z napisom »Vzgjajale bomo ptiče sokoliče, naš narod ne bo nikoli izginit!«

* **Železniška proga Ustiprača—Foča svečano otvorjena.** Novo 42 km dolgo železniško progo Ustiprača—Foča, katero so gradili štiri leta, so svečano otvorili. Minister za promet inž. Nikola Beslić je v otvoritvenem govoru poudaril, da je bila gradnja nove železnice ena najtežavnejših železniških gradenj, kar smo jih v Jugoslaviji zgradili.

* **Spomenik padlim vojakom v Kamniku** je bil nedavno odkrit. Postavljen je pred pokopališčem na Žalah. Po zamisli akademskega slikarja g. Staneta Cudermana je napravil načrte in izklesal spomenik akademski kipar g. Boris Kalin. Spomenik predstavlja z visoko vzdignjeno desnico, ki stiska navzdol obrnjen meč, konec svetovne vojne. Na tri metre visoki plošči, ki je vzdignjena v pokopališki zid, je vklesanih 60 imen kamniških mož in fantov, ki so postali žrtve svetovnega klanja. Zvezo med spomenikom in spominsko ploščo tvori vitek lok, na katerem je vklesan napis: »Mrtvi nas učijo živeti!«. Lok predstavlja zvezo med domačim pokopališčem in padlimi vojaki, ki počivajo daleč proč od svojcev na bojnih poljanah. Spomenik je iz be-

lega marmorja. Lok in zidovi okrog spomenika je postavil zidarski mojster g. Franc Iskra iz Kamnika.

* **Obvezen vizum za vsak prestop nemške meje.** Nemško poslanstvo v Beogradu je naprosilo liste za nasledno objavo: Od 12. t. m. dalje je za prestop nemške meje v obeh smereh potreben nemški vizum za vse osebe, ki so starejši od šestih let, ne glede na to, če so državljani Nemčije ali tuji državljani. Vizum mora biti izdan po imenovanem datumu (to-rej po 12. t. m.). Za izdajo vizuma so pristojna edino nemška poslanstva in nemški konzulati (honorarni konzulati ne).

* **Naše morje je morje nas vseh.** Beograjski list »Napred« piše: »Nevedni ljudje prepričujejo Srbe, češ da so zdaj po sporazumu s Hrvati ostali brez morja, katero so baje Hrvati pograbili za sebe. Da tako govoričenije še dalje zastuplja odnošaje med Srbi in Hrvati, ni treba še posebej dokazovati. Lahko pa je dokazati, da so take govorice neresnične. Ni večje neumnosti od takega govorenja, češ da so Srbi ostali brez morja v državi, ki ima skupnega kralja in skupno narodno predstavništvo, skupno vojsko in mornarico, skupni promet in v gospodarskem pogledu skupno in enotno področje! Narobe je celo! Kar se tiče morja, se namreč ni prav nič spremenilo in je morje srbsko, hrvaško in slovensko daleč prav toliko, kolikor je bilo včera!«

* **Tvornica celuloze na Vidmu pri Krškem** je že gotova. Tudi vsi stroji so že postavljeni na svoja mesta. Za tvornico že vozijo dan zadnem velike skladovnice lesa, ki ga bodo stroji spremenili v celulozo. Menda bo začela tvornica obratovati v dveh ali treh tednih.

* **Razpis o vojaških cenah za seno in slamo.** Ministrstvo vojske in mornarice je odobrilo za seno sledeče cene: za Ljubljano, Mojstrano, Skofjo Loko in Bohinjsko Belo do 55 par, za Maribor, Celje, Slov. Bistrico in Vrhniko do 60 par za kg; za slamo pa naslednje cene: za Ljubljano, Celje in Skofjo Loko do 34 par, za Slov. Bistrico, Bohinjsko Belo, Vrhniko in Mojstrano do 32 par za kg. Za prešano seno in slamo do 5 par več. Za Zidani most in Trbovlje veljajo iste cene, kakršne so določene za Celje, za Falo pa kakršne so določene za Maribor.

* **Pravice članov in svojcev v času vojaškega službovanja** odreja zakon o zavarovanju delavcev takole: Članstvo za onega člana,

lače. Hotel je valija prositi, naj bi v kristjansko četrt poslal nekaj kompanij vojaštva, katerega naloga naj bi bila, onemogočiti vsako sretnje kristjanov in mohamedancev, dokler se ne bi razburljivo razpoloženje med mohamedanci umirilo. Kjer se ozka ulica združuje z glavnim prehodom skozi bazar, je Sorano nasetel na veletok Druzov iz Esalijiha in ostalih mohamedancev, hitečih v smeri proti kristjanskemu delu mesta.

Pavel Sorano se je umaknil s ceste, kolikor se je mogel, da bi bil pustil besnečo drhal naprej. Tedaj pa je stopil eden izmed družovskih poglavarjev predenj in mu je grozeče zaklical:

»Ali mi boš napravil prostor, umazan kristjanski pes!«

»Saj ti nisem napoti, Ti si se postavil pred me. Idi, kamor hočeš, in pusti me, moram k valiji.«

»Kaj ti boš zapovedoval meni, Selimu Bairaktarju? Tu imaš plačilo, kristjanska svinja!«

S temi besedami je vzdignil Druz dragoceno staro pištolo, obdelano z zlatom, in z vsjo silo udaril z njenim kopitom kristjana po glavi. Kri je brizgnila na vse strani in krepki mož se je mrtev zgrudil na tla. Kmalu nato je bilo truplo kristjana Pavla Sorana pod nogami besnečih Druzov zmečkano v brezoblično snov.

Pogled na prvo žrtev je učinkoval na zdvijano množico kakor udarec strele v sod smodnika. Vse je kričalo, besnelo in sililo naprej v bližni krščanski del mesta. Strahotno pobijanje in mesarski klanje kristjanov zgodovinsko znanega 9. julija leta 1860. se je začelo. Ahmed paša, damaskovski vali, ki

ANERA — J. M.

Naman Abas Zgodovinska povest iz Sirije

Po dolgem Majdanu, mestnem delu Damaska, raztezajočem se proti jugu, je valovila množica proti Sukeltavilu. Tu se je v senci lesenih streh velikega bazarja (tržišča) pretila množica nemirno, vendar močee sem in tja. Mračni so bili obrazi mohamedancev, oblečenih v burnuse, in če je zdaj pa zdaj kak armenski ali maronitski kristjan plašno hitel skozi Darbelmuskatim proti kristjanski mestni četrti, so mu sledili besni pogledi. Kristjani so vedeli, da med mohamedanci vre in da to ne obeta ničesar dobrega zanje, osovražene džavre (pse). Vedeli so dobro, da so divji Druzi iz Antilibanona napadli kraje Derelkamar, Hazbejo in Rašejo, pobili mnogo tamkajšnjih kristjanov, ostale pa pregnali. Pred nekaj dnevi je prispela tudi vest, da je bilo napadeno mesto Cale, nato pa oplenjeno in zažgano. Prebivalci so se s hitrim begom komaj rešili.

Toda vse to se je zgodilo v gorovju, daleč od turških oblastev. Tu v Damasku, garnizijskem mestu s številnim vojaštvom pred očmi valija (generalnega guvernerja) se kaj takega ne more zgoditi; tu bi nekaj bataljonov vojaštva udušilo vsako gibanje in napravilo red.

Tako so mislili vsi ogroženi kristjani in se niso pripravljali na beg. Seveda se je bilo treba skrbno varovati vsake priložnosti za preprij. Zato dne 9. julija leta 1860. ni bilo na cestah Damaska skoro nobenega krist-

jana.

Pa ni nič pomagalo. Sovraštvo mohamedancev, ki so ga spet in spet netili divji nestrpnosti, je tlelo dalje in dalje. Zdaj je dosegljo najvišjo stopnjo. Samo najmanjšega povoda je treba, da počni in se vse to beno sovraštvo razlije na uboge kristjane.

Zgodilo se je.

Proti enajsti uri dopoldne je prihrumela tako krvoločna in tako zdvijana množica Druzov iz vasi Esalijiha v Elamaro, mestni del Damaska, kakršne do takrat Damask še ni videl. Bili so isti Druzi, ki so bili pregnani kristjane v Libanonu in Antilibanonu. Noben stražnik in noben vojak jih ni oviral v njih pohodu. Vali (generalni guverner) pokrajine Ahmed paša je pač slutil, kaj so nameravali Druzi, toda bil je z njimi istega mišljenja. Njegova največja želja je bila: »Smrt vsem kristjanskim psom!«

Tako so se bližali Druzi iz Esalijiha kakor tigri, hlepeči po plenu. Njihovi pogledi in njihove besede so podžigale tudi tiste mirnejše Druze, ki so prišli iz robatih dolin Haurana, in pa mohamedansko prebivalstvo Damaska.

Baš, ko je do zob oborožena besneča tolpa dosegla bazar, je prišel mimo Pavel Sorano, eden izmed bogatejših in najuglednejših kristjanov v Damasku. Hotel se je preriti skozi množico, da bi prišel do valijeve pa-

ki je pozvan na orožne vaje, v času orožnih vaj ne preneha. Postransko je, če je član zaradi orožnih vaj odjavljen ali ne, ker se mora čas, ki ga je dejansko prebil na orožnih vajah, dokazati z vojaško knjižico ali potrdilom občine. Član in delodajalec nista dolžna plačevati za čas orožnih vaj zavarovalnih prispevkov. Za oni čas, ko je član na orožnih vajah, član sam za sebe nima nobene pravice do dajatev za bolezen, ker je za ta čas preskrbljen po vojaških zakonih. Kakor hitro pa se član vrne z orožnih vaj, ima pravico do zdravljenja in bolniških podpor na račun okrožnega urada tudi za ono bolezen, ki jo je dobil na orožnih vajah. Član pa mora to svojo pravico dokazati s potrdilom vojaškega ali občinskega oblastva, da je bil na orožnih vajah, in s potrdilom delodajalca, da je bil do nastopa orožnih vaj zaposlen in zavarovan. Član mora svoje obolenje takoj prijaviti pristojnemu uradovemu zdravniku. Družinski člani zavarovanca imajo pravico do zdravljenja pri okrožnem uradu za oni čas, ko je član na orožnih vajah, kakor če bi član ta čas delal in bil zavarovan. Družinski člani, ki hočejo dobiti bolniške dajatve ob času orožnih vaj svojega hranitelja, se morajo izkazati pri uradovemu zdravniku s potrdilom delodajalca, do kdaj je bil njih vzdrževatelj zaposlen in s potrdilom občine, od kdaj služi orožne vaje, kakor tudi s potrdilom občine po zakonu o zavarovanju delavcev (člen 45., točka 5), da so dejansko odvisni od njegovih dohodkov.

* **V Slavoniji slivovka po štiri dinarje liter.** Česplje so letos po vsej Slavoniji izredno dobro obrodile. Kljub velikemu pridelku je tudi kakovost odlična. Le prodaja je slaba. Cene se gibljejo med 25 do 30 par za kilogram. Se nikdar ni bila cena čespljam tako nizka. Prodajo čespljev v Slavoniji je tudi poslabšal mednarodni položaj. Ker ne vedo kam s čespljami, kuhajo iz njih žganje, ki ga je toliko, da se prodaja po 4 din liter.

* **Predpis za tužce v obmejni coni v Nemčiji.** »Koroški Slovenec« poroča: V veljavi je odredba za obmejne cone, po kateri ima policija nalog, da odstrani iz obmejnega ozemlja vse nezanesljive tužce. Kdor hoče kot inozemec bivati v obmejni coni, mora imeti za to izrecno policijsko dovoljenje. Kdor je inozemec in že ima dovoljenje za bivanje v obmejni coni, si je moral takoj po razglasu nove odredbe preskrbeti pri policiji posebno

dovoljenje. Cigani ne smejo bivati in potovati v obmejnem ozemlju.

* **Mornarjem, ki bodo pluli po vodah vojskujočih se držav, so povišane plače.** Odbor Zveze lastnikov ladij in Strokovne zveze pomorcev v Splitu je imel te dni sejo, na kateri je sklenil, da se povišajo za 100 odstotkov plače mornarjem na onih ladjah, ki bodo plule po Baltiškem morju, Atlantskem morju, ob Gibraltarju in drugod, kjer je območje vojskujočih se držav.

* **Gradbeni odsek Sokolskega doma na Lokah pri Zagorju javlja,** da bo v nedeljo, 1. oktobra nepreklicno (v primeru slabega vremena v veliki dvorani) velika javna tombola, katere čisti dobiček je namenjen za dograditev Sokolskega doma na Lokah. Zveze z vlaki v Zasavju so zelo ugodne, ker bo pričetek točno ob pol 15. uri. Glavni dobitki so spalna oprava ali 3000 din, vol ali 2000 din, moško in damsko kolo, jedilni servis, vreča moke, dva koša živil, premog in koštrun in nad 300 lepih praktičnih dobitkov. Občinstvo vabimo, da se tombole udeleži v čim večjem številu.

* **Hudo neurje v Slovenskih goricah.** V torek je zadelo Sv. Jakob v Slovenskih goricah in okolico strašno neurje. Po hudem nallivu se je vsula gosta toča, ki je v petih minutah pokrila z ledom skoraj vse hribe. Škoda, ki jo je toča povzročila je velikanska.

* **Smrtna vožnja s svatbe.** V nedeljo so se odpeljali z Jesenic Ivan Ravnik, delavec pri Kranjski industrijski družbi, njegova žena Angela, dva njuna otroka, Ravnikov brat Viktor in še neko dekle v Stare Fužine pri Bohinju na svatbo. Omožila se je Francka Ravnikova z Jesenic s posestnikovim sinom Strgarjem iz Starih Fužin. Zvečer je šofer Janko Škantar iz Bohinja vso družino naložil na svoj avto, da jo odpelje na večerni vlak, ki odhaja ob 22.30 iz Bohinjske Bistrice proti Jesenicam. Ko je avto privozil na most čez Savo med Brodom in Bistrico, se je iz nepojasnjenega vzroka zvrnil v Savo. Avto je padel približno štiri metre globoko v savsko strugo in se preobrnil. Z največjo težavo sta se najprej rešila iz prevrnjenega avta šofer Janko Škantar in Ivan Ravnik, za njima pa še neko dekle, ki je bilo v družbi. Utonili pa so 27letni Viktor Ravnik, njegova svakinja 40letna Angela Ravnikova in njena otroka 11letni Francek in 4letni Janezek. Nesrečni Ivan Ravnik, ki je žičar pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, je tako izgubil ženo, oba otroka in brata.

* **Važno za one, ki ne morejo v redne šole.** Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2, je začela 4. t. m. redno vpisovanje v vse svoje tečaje in predmete kakor v svojo dvoletno trgovsko šolo, knjigovodstvo, trgovsko računstvo, korespondenco, stenografijo, nemščino, francoščino itd. Priporočamo vpis zlasti onim, ki zovoljo služb ali drugih ovir ne morejo v redne šole. Na stotine zadovoljnih absolventov. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Pišite po pojasnila.

* **Smrtna nesreča kolesarja.** Na ostrem ovinku v vasi Čakovi pri Sv. Jurju ob Ščavnici je tovorni avto zadel v kolesarja 44letnega vdovca in 70odstotnega vojnega invalida Karla Mavriča iz Stavesincev. Mavrič se je vozil brez razsvetljave in ga v temi šofer ni mogel opaziti, zaradi česar tudi ni zmanjšal razsvetljave svojega žarometa, kar je Mavriča, ki je na eno oko slep, oslepilo tudi še na drugo oko. Bržkone je bil Mavrič po vrhu vsega še vinjen. Prepeljan je bil v bolnišnico, a je nesrečnik kmalu izdihnil.

* **Starčka je povozil vlak.** Na železniškem prelazu v Vošnjakovi ulici v Ljubljani je vlak povozil 83letnega zavarovalnega uradnika Martina Pečnika iz Ljubljane. Nesrečne je bil tako; mrtev.

* **Nad življenjem je obupal.** Na svojem domu v Gabernem pri Laškem se je obesil tesar in posestnik Janez Mastnak. Pred kratkim je bil izgubil neko tožbo in bi bil moral plačati velike stroške. Očitno ga je to poglalo v obup.

* **Obup v duševni zmedenosti.** Lojzka Požunova, 25letna žena policijskega stražnika iz Ptuja je v duševni zmedenosti pobegnila od doma in skočila v Dravo. Njeno truplo so našli pri Sv. Marku niže Ptuja.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zate ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vloži prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo!

* **Požar je delno uničil državno tvornico celuloze v Drvarju.** V noči na soboto je nastal požar v tvornici celuloze v Drvarju. Nekatere tvornične zgradbe so zgorele do temeljev in znaša škoda okrog dva milijona dinarjev. V tvornici je bilo doslej zaposlenih 2000 de-

bi bil kot zastopnik turških oblastev moral skrbeti za red, je ostal v svoji palači in sprejemal z vidnim zadovoljstvom vesti o vsem, kar je sledilo. Iz vojašnic ni pustil ne oficirja, ne vojaka.

Po eni uri strahotnega divjanja, morjenja, ropanja in požiganja je prispela drhal od krvi čisto pijanih Druzov pred krščansko deško šolo ob Barešarju. Šola je stala ob strani, prav za prav že v židovski četrti, za visokim zidom in obdana od hiš in drevja. Do nje še ni bil prispel glas o grozotnem početju Druzov v krščanski četrti. Tedaj so se nenadoma odprla vrata šole in Druzi so vdrl v zgradbo. Nekdo je ustrelil s pištolo in mrtev je obležal v mlaki krvi učitelj pred prestrašenimi dečki. Otrpnili so od groze. Toda trenutek nato so se že zbudili iz otrpnjenja na najstrašnejši način. Zverinski morilci so s svojimi handžarji začeli pobijati dečke. Kakšnih petnajst jih je obležalo mrtvih. Samo otrokom, sedečim v zadnjih klopih, se je posrečilo pobegniti skozi zadnja vrata.

Eden izmed teh dečkov je bil Naman Abas. Tekel je proti očetovi hiši, ki je stala v bližini Babtume. Toda hiše ni bilo več. Zgorela je. Kam so pobegnili oče, bratje, sestre? Nikamor. Njih zoglenela trupla je našel na pogorišču. Ne da bi bil vedel, kaj naj bi storil, je tekel deček dalje in dospel z dvema drugima beguncema v bližino citadele. Tam so Druzi spet od vseh strani napadali bežeče, pobijali moške ter metali njih trupla kakor tudi žive ženske in otroke v globok trdnjavski jarek. Zdajci je opazil Naman Abas, da je črnobradat družovski kolovodja, ki je bil zmagoslavno vihtel krvavo sablo po zra-

ku, zagrabil neko žensko in jo s silnim zamahom treščil v jarek. Ta ženska je bila njegova mati. Tedaj je planil obupani deček na krvoločneža in ga je ugriznil v levico, kolikor je mogel. Selim Bairaktar, bil je nam reč ta, je zavpil od bolečine, toda z močnim sunkom se je oprostil dečkovih zob in baš hotel s sablo ubiti otroka, ko je zagledal neko gorečo kapelo. Da bi bil malega sovražnika še bolj kaznoval, ga je za lase povlekel h kapeli, ga tam z obema rokama vzdignil in ga skozi odprto okno vrgel v plamene v notranjosti. Naman Abas pa je skozi plamene in dim padel na še ne goreči oltar in se skozi okno na drugi strani rešil na prosto. Selim Bairaktar zaradi dima ni mogel ničesar videti in je menil, da je deček zgorel.

Ta je nepoškodovan prispel do hiše emira Abdelkadra, ki je vse begunce sprejel na svoje razsežno dvorišče in jih odločno branil pred nadaljnimi nasilstvi. Kmalu za Namanom Abasom je prišla tudi njegova mati. Padla je bila na kup mrličev in se ni bila prav nič poškodovala.

Šestnajst dni je skrbel emir za prehrano in varnost beguncev. Nato so prišli evropski in turški, iz Carigrada poslani uradniki. Deset tisoč francoskih vojakov je prikorakalo in začela se je stroga sodba. Deček Naman Abas in njegova mati sta nastopila kot prič, ki sta poznali glavnega kolovodjo. Pri tem sta izvedela za ime morilca svojcev. Gospa Abasova je v njem spoznala tistega divjega družovskega kolovodjo, ki je prvi vdrl v njih hišo ter ustrelil njenega moža in najstarejšega sina, medtem ko so drugi divjaki pobili ostale svojce.

2.

Enaindvajset let je minilo. Na preganjanje kristjanov v juliju l. 1860. ni spominjalo nič drugega več kakor neizbrisno sovraštvo, ki je ločilo Maronite in Turke ter onemogočalo pomešanje teh dveh plemen Sirije, kar je bila v teh krajih redka izjema.

Naman Abas je bil zapustil mesto, ki je bilo tako polno žalostnih spominov, ter se s svojo materjo preselil iz Damaska v Cale. V tem s pomočjo vlade in evropskih držav znova hitro zvcvetelem mestecu Libanona je bil zdaj deveindvajsetletni Naman Abas eden izmed najuglednejših in najbogatejših prebivalcev.

Pred nekaj dnevi, bilo je v začetku aprila leta 1881., je bil pojezdil v Bairut, da je izterjal neke dolgove. Zdaj se je pripravljal na povratek domov.

Njegovi sorodniki v Bajrutu so ga hoteli pridržati, da bi ostal še pri njih.

»Glej oblake, ki vise nad vsem Libanom, Naman. Gori na gorovju divjajo že dva dni močni snežni viharji, ki so tako nevarni, da celo pošta proti Damasku več ne vozi. Ostani še dva ali tri dni pri nas, da nastopi lepše vreme. Zdaj v aprilu se vreme hitro spremeni.«

»Hvala, bratranec, za prijazno povabilo, toda moram domov. Že devet dni sem odsoten od Caleja in moja mati čaka name: Stara je in lahko se ji kaj pripeti. Tudi skrbi si dela zaradi mene.«

»Kaj pa naj se ji pripeti? Tudi skrbelo je ne bo zaradi tebe, saj si bo lahko mislila, da zaradi viharja nisi jahal čez goro.«

»Ne, bratranec. Da me snežni metež ne more zadržati, prav dobro ve. Če se ne vr-

lavcev. Požar v tvornici je nastal zaradi strele.

* **Smrtna nesreča z motorjem.** Nedavno se je peljal z motorjem v Dobravo komandir orožniške postaje Jože Führer iz Brega pri Ptujju. Na potu pa mu je počela na kolesu pnevmatika in ga je sunek vrvel z vso silo v občestni jarek. Globoko nezavestnega so ga pripeljali v bolnišnico, kjer je umrl.

* **Strela je zažgala.** V celjski kotlini je te dni divjalo hudo neurje. Med nevihti je tresčilo v gospodarsko poslopje Jakoba Jošta v Arclinu pri Vojniku. Domačim gasilcem in gasilcem iz Gaberja in Vojnika se je posrečilo požar omejiti. Gospodarsko poslopje Jakoba Jošta samo pa je pogorelo do tal.

* **Požar zaradi strele.** Te dni je udarila strela v hlev in skedenj Isteniča Janeza v Rovtah. Poslopje je v nekaj trenutkih zagorelo z velikim plamenom. Uničeni so vsi stroji, seno, žito in vsa slama. Živino se jim je posrečilo še v pravem času rešiti. Domači gasilci in vojaki so kmalu prihiteli na kraj nesreče in z velikim požrtvovanjem omejili požar.

* **Pri padcu s kozolca se je ubil.** V Mozirju je padel 48letni dninar Miha Jerman pred dnevi s kozolca, si prebil lobanjo in dobil tudi druge poškodbe. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je te dni izdihnil.

* **Smrtna nesreča pri podiranju stare hiše.** Pri podiranju stare hiše grofa Ledebourja v Oplotnici se je hudo ponesrečil 40-letni delavec Ivan Perbil, oče treh otrok. Padel je bil nanj težak hlod iz prvega nadstropja in mu zdrobil lobanjo. Perbil je med prevozom v bolnico umrl.

* **Smrtna nesreča pri klanju.** V Kompolju se je posestnik Zeleznik odločil, da zakolje kravo. Poklical je domačega klavca Judeža. Ko sta zaklala kravo, sta jo obesila na nepričvrščen tram. Klavec Judež je s sekuro sekal po kosteh. Nesreča pa je hotela, da je tram na katerem je visela krava, odletel z vso silo na klavca in mu prebil lobanjo. V brežiško bolnišnico prepeljan je ponesrečenec izdihnil. Rajniki zapuščajo poleg žene pet nepreskrbljenih otrok.

* **Električni tok ga je ubil.** Monter mariovskega mestnega elektrotehničnega podjetja Slavko Lipnik je imel včeraj opravka v mestni klavnici. Popravljal je transformator, a je z roko zašel pregloboko in se po nesreči dotaknil žice z visoko napetostjo 10.000 voltov. Zakričal je in omahnil. Tovariši so mu

priskočili na pomoč in ga skušali z umetnim dihanjem obuditi k življenju, a je bil ves trud zaman. Tudi poklicana zdravnik nista mogla ničesar storiti.

* **Obsodba tatu.** Na poltretje leto je obsodilo okrožno sodišče v Celju 33letnega Ruperta Fižolnika, pristojnega v Grajeno pri Ptujju, ker je letos v juliju izvršil v Slovenjem Gradcu in na Zgornji Polskavi pri Pragerskem več tatvin. Po prestani kazni ga bodo pridržali v jetnišnici. Fižolnik je bil že 17krat obsojen zaradi tatvin in drugih zločinov.

* **Ropar je pobral sejmarju izkupiček od volov.** 64letni posestnik Alojzij Vodenik iz Polšnika je prodal na šmarnem sejmu par volov. Izkupiček v znesku treh tisočev dinarjev je spravil v denarnico. Pot do doma mu je močno skrajšal prijatelj gostilničar Martin Borišek s Polšnika. Z vozom sta krenila mimo Brega za Savo proti domu. Vso pot je vozil za njima v razdalji kakih 200 do 300 korakov kolesar s črnimi naočniki. Sumljivega kolesarja je opazil posestnik Potočkar. Gledal je še za tujcem, ki bi bil lahko prehitel s svojim kolesom Boriškov voz, pa tega ni storil. V Pasjeku pod Polšnikom sta se Borišek in Vodenik poslovila, ker ima Vodenik od tam do doma bližnico. Mož je šel po samotni poti. Nenadoma pa je navalil nanj močan napadalec. »Denar sem!« je kriknil tujec in mu segel z eno roko v suknjo, z drugo pa mu je tiščal usta, da ni mogel klicati na pomoč. Po kratki borbi je napadalec s črnimi naočniki premagal Vodenika in mu vzel denar. O roparskem napadu obveščeni orožniki so takoj šli na delo.

* **Roparski morilec Jurij Sabukošek je bil obešen.** Okrožno sodišče v Celju je kakor znano 13. aprila letos obsodilo 53 letnega zlatarskega in slikarskega pomočnika Jurija Sabukoška na smrt na vešalih, ker je lani 31. oktobra zvečer ob Voglajni v Čretu pri Celju zastrupil s ciankalijem, zadavil in oropal Ivanko Zakrajškovo. Ker je to sodbo potrdila tudi zadna instanca, je pošlal Sabukošek milostno prošnjo Ni. Vel. kralju. Ta prošnja je bila odklonjena. V torek 12. t. m. se je zbral v razpravni dvorani okrožnega sodišča petčlanski senat pod predsedstvom predsednika okrožnega sodišča dr. Vidoviča. Ko so privedli Sabukoška v dvorano, mu je predsednik dr. Vidovič sporočil rešitev ministristva pravde in mu naznanil, da bo smrtna

kazen izvršena v sredo 13. t. m. ob 6. zjutraj. Ko je predsednik sporočil Sabukošku, da ima na razpolago duhovnika in da mu bodo izpolnjene zadnje želje, je Sabukošek mirno odvrnil, da odklanja duhovnika in sploh vse, ter je izjavil, da je nedolžen. Vendar je pozneje duhovnika sprejel. Ko je bil zjutraj Sabukošek vprašan po želji, je rekel: »Nimam nobene želje, saj me boste tako obesili.« Smrtno kazen je izvršil krvnik Hart s pomočnikom Horakom kmalu po 6. uri.

* **Ukraden zvon.** Iz mrtvašnice pri cerkvi na Slapu pri Dolnem Kronovem so neznanči odnesli čez 100 kg težak bronast zvon.

* **Uboj v Hajdošah.** V soboto zvečer se je zbralo v gostilni v Hajdošah več ljudi. Po pijači se je pričel prepir. Med preprirom je najbojevitejša skupina zapustila gostilno. V nedeljo zjutraj pa so našli pred gostilno mrtvega Štefana Zupančiča. Na prsni tik nad srcem mu je zijala velika rana, prizadevanja z nožem. Pred vrati gostilne je sedel tudi Verzel Anton, ki je imel rano na levi strani prs. Orožniška postaja na Bregu pri Ptujju je takoj pričela strogo preiskavo.

* **Novo kovanec že ponarejajo.** Dva brezposelna mladeniča iz Savskega Marofa sta prišla v Brežice in je eden v točilnici ge. Greglove zahteval cigarete Ibar za 2 din. Hotel je plačati s oetdesetdinarskim kovanecem. Natakara je na opozorilo lastnice pregledala kovanec in ga vrnila mladeniču, češ da je ponarejen. Gost je plačal nato cigarete z drobižem. Še enkrat je poskusil srečo z razmenjavo nepravlega kovanca s tem, da je v trafike ge. Maurerjeve trenutek potem spet zahteval cigarete Ibar za 2 din in škatlico vžigalic. Ko pa je kovanec položil na mizo, je Maurerjeva spoznala, da je ponarejen. Mladenič je naročeno spet plačal z drobižem. Ko sta se vračala proti brežiški postaji, ju je dohitel orožniški podnarednik g. Stanislav Kosi, ki je bil obveščten od ge. Greglove, da imata ponarejen kovanec, in ju aretiral. Na sodišču sta preiskovalnemu sodniku tajila, da bi bila sama izdelala kovanec. Rekla sta, da sta ga prejela na glavni postaji v Zagrebu, v Brežicah pa sta se mudila zaradi nakupa motornega kolesa, čeprav sta imela pri sebi le 60 din gotovine.

* **Roparski napad.** Delavca Janeza Solina od Sv. Miklavža je na cesti pri Orehovi vasi napadel neki mlad možki in mu s silo odvzel 540 din gotovine, žepno uro, klobuk in kolo. Hečki orožniki skušajo izslediti roparja.

nem nocoj domov, kakor sem ji obljubil, jo bo skrbelo. Torej še enkrat hvala za tvojo gostoljubnost. Oglasi se kaj kmalu pri nas.»

»Proti koncu maja bom imel opravke v Damasku. Takrat se oglašim tudi pri vas v Caleju. Pozdravi mater.«

»Hvala. Torej na svidenje!«

Po teh besedah se je postavni Maronit povzpел na sedlo. V ohlapnem temnomodrem kostumu, črnem plašču, pretkanem s srebrom, na glavi turban iz črnih vrvc, ovitih z zlatimi nitmi, veliko turško sablo z vdelenim srebrom ob strani, v svileni pasici močno pištolo, okrašeno z biserno matico — tako je nudil jezdec sijajno sliko. Pa tudi njegov žrebec belec z visokim arabskim sedlom in številnimi vrcami in šopi je kazal na odličnost lastnika. Vsakdo je lahko spoznal, da se obema ni treba bati snežnih metežev in da sta oba že tako vajena gorskih poti Libanona, da zanju v gorah ni nevarnosti tudi ne aprila, ko se redke popotniki upa čez divje gorovje.

Takrat še ni bilo lepe vozne ceste od Bajruta do Damaska, ki so jo zgradili mnogo pozneje. Leta 1867. zgrajena poštna cesta je imela komaj polovico širine pozneje zgrajene ceste in gori na gorskem prehodu še niso z razstrelitvijo skal omilili velikih vzpetin in tudi še niso zaokrožili nevarnih skalnatih ovinkov. Na mnogih mestih so bili ovinki tesno ob prepadih in vsakdo je bil vesel, če ga snežni metež ni popadel in tresčil po skalah. Takrat tudi še ni bilo varovalnih ograj. Marsikateri popotnik je tedaj zdrknil v prepad. Šele, ko se je promet povečal in so se nesreče še bolj pomnožile, so zgradili lepo in varnejšo cesto.

Kmalu je Naman Abas v galopu izginil izpred oči svojega bratranca. Drugače kakor v galopu navadno Maronit ne jezdi. V Siriji poznajo jahanje v koraku le na zelo slabih kamenitih poteh in na strminah, kjer je nujno potrebna previdnost.

Spodaj na morski obali je sijalo solnce. Okolica Bajruta je kakor lep vrt. Murve, preprežene z vinsko trto, oljke, sadno drevje, banane in vinske trte, vzgajane ob kolih, se menjavajo s krasnimi lepoticnimi rastlinami in ovijalkami. Polno hiš je pokritih z divno cvetočimi glicinijami in duhtečimi rožami. Po tej pokrajini z obiljem barv se vlečejo temnozeleni pinijski gozdovi kakor skrbno začrtane senčne črte na sliki. Slikovito gledajo bele hiše, mošeje in cerkve Bajruta iz zelene barve. Sijajen okvir tej sliki je na severu, zapadu in jugu širno modro morje, na vzhodu pa mogočno gorovje Libanona s svojim rdečerrjavim skalovjem in zasneženimi vrhunci.

Po tej pokrajini je dirjal Maronit brez prestanka. Zamudil se je bil v Bajrutu dalje časa, kakor je bil nameraval, in je hotel zdaj zamujen čas nadomestiti. Pot je držala skozi Elherš, največji pinijski gozd, do obgrobnega spomenika Franka paše. Tam se je začela pot navkreber. Moral je preiti iz galopa v jezdenje v koraku. Polovica višine gorovja je bila vidna. Že nad vasjo Areijo so se začeli gosti oblaki. Gornjo polovico Libanona bo moral prejezditi v megli.

Naman Abas si iz tega ni delal skrbi. Dobre volje je jahal dalje. Kmalu ga je obdala megla, tako da je videl pred seboj kvečjemu do dvajset korakov. Vendar je med jezdenjem spoznal vse znane mu hane (gostilne)

ob cesti, tako da je vedel, koliko poti je že prejahal. Po treh urah je prišel ven iz megle. Dospel je zdaj v divjino skalovja. Pot je postajala čedalje nevarnejša, zakaj pihati je začel močan veter in nastajal je snežni metež. Utrjeni mladenič pa se ni bal nevarnosti in njegov belec si je le tu in tam otresel sneg z grive.

Čim više je prihajal, tem svobodnejši je postajal pogled. Samo zdaj pa zdaj je kakšen oblček zdiral mimo njega. Za jezdecem pa je bilo brezkončno sivo morje. Pred njim so štrleli v zrak skalnati vrhunci, pokriti z ledom in snegom. Kmalu pa je moral skloniti glavo in se čisto pokriti s kapuco plašča, ker mu je začel biti v obraz oster snežni metež, ki mu je čisto vzel pogled v daljavo.

Tako je prispel do hana (gostilne) Miširja. Tam je razjahal konja, da se odpočije in zbere moči, kajti najhujši del poti je bil še pred njim. Čez pol ure je spet zajahal belca. Štirideset minut za tem je jahal mimo skalovlja na vrhu prelaza, ki se ga vse tamošnje prebivalstvo silno boji. Burja je brila in snežinke so divje plesale čez skalne grebene proti dolini.

Naman Abas je z večjim očesom opazoval početje viharja. Še ga je ščitila skalna stena. Čez kratko časa bo moral ven v divji vihar. Čvrsteje je prijel vajeti in povedel ubogljivo žival tesno k skalni steni, da bi bil čimdalje proč od prepada na drugi strani ceste. Komaj je prihajal okoli skalnatega grebena, ga je zagrabil vihar, da bi ga treščil navzdol, in sneg, pomešan z ledenimi iglicami, mu je začel biti v obraz, kakor bi ga bil kdo začel tepsti z bičem. Toda konj in jezdec sta se krepko držala. Ne boječa se divjih sil prirode sta ubirala svojo pot. (Dalje)

Zanimivosti

Med godbo jih operirajo. V nemškem mestu Heidelbergu delajo profesorji zanimive poskuse, kako bi človeku prihranili bolečine, kadar mora na operacijsko mizo. Ob operacijskih mizah so namestili gramofone, ki igrajo razne prijetne skladbe in ob operacijah lajšajo bolniku bolečine. Pravijo, da so operacije na ta način lažje.

× **Starhemberg hoče sestaviti avstrijsko legijo proti Nemčiji.** Bivši avstrijski podkancler, bivši vodja Heimwehra, knez Starhemberg, ki biva zdaj v Nici, je poslal predsedniku francoske vlade g. Daladieru pismo, v katerem ga je naprosil, naj mu dovoli, da sestavi avstrijsko legijo, ki se bo borila s francoskimi četami proti Nemčiji.

× **Plinske krinke za majhne otroke.** Angleži so v zadnjem času obravnavali vprašanje, kako bi majhne otroke najučinkoviteje zavarovali pred strupenimi plini. Zdaj menijo, da so to vprašanje rešili s čeladami za dojenčke. Gre za pokrivalo z lahkim kovinskim ogrodjem in iz nepropustne tvarine, ki se z njim otrok pokrije. Za dovajanje zraka skrbi gumijast pihalnik na desni strani, ki poganja zunanji zrak skozi čistilno napravo v notranjost. Stirideset počasnih mirnih pritiskov na pihalnik v minuti zadostuje, da napolnijo pripravo s čistim zrakom in zadržijo vdiranje strupenega plina. Kakor so pokazali poskusi, ostanejo otroci v tej pripravi lahko neomejen čas. Pogoji je le ta, da je pihalna naprava v stalnem obratu.

Iz Prekmurja

Nad 35 let je stalno učiteljeval v isti vasi. Čedalje bolj se krejijo vrste učiteljev iz starejše dobe, ki so cela desetletja svoje službene dobe prebili na enem kraju. Med take redke vzorčiče spada šolski upravitelj g. Janez Rakoci v Gomilici v Prekmurju, ki je te dni stopil v pokoj. Nad 35 let je deloval v Gomilici kot učitelj in zadnje čase kot šolski upravitelj. Skoro vsem vaščanom razen najstarejšim je vcepil prve nauke izobrazbe v šolskih klopih. Gomilčani so svojega učitelja nadvse vzljubili in so se zdaj, ko se je preselil v Martjance uživati svoj pokoj, težko ločili od njega.

Požar v kinu v Murški Soboti. Kino Central v Murški Soboti bi bil kmalu po-

stal žrtev ognja. Otroci, ki so bili te dni popoldne tam v bližini, so opozorili domače, da se iz kina vali gost dim. Gasilci so bili v najkrajšem času na kraju nesreče. Ker ni v bližini dovolj vode, je priskočil na pomoč škropilni avtomobil mestne občine in ogenj je bil kmalu pogasjen. Sreča v nesreči je bila, da so ogenj takoj opazili, drugače bi bila velika nevarnost za bližnje stavbe. Kakor so ugotovili, je bil ogenj podtaknjen. Lastnik ima okrog 15.000 din škode. Lastnik je za izsleditev požigalca določil nagrado.

Naši na tujem

Smrtna nesreča rojaka v Nemčiji

Ickern (Nemčija), septembra V nedeljo 3. t. m. zvečer je tramvaj povozil našega rojaka g. Franca Mesojednika. Poškodbe so bile tako hude, da je na mestu umrl. Rajniki, ki je bil po rodu iz Škocijana pri Krškem in je štel 77 let, je bil zvest član Jugoslovenskega narodnega podpornega društva. V Nemčiji je živel od l. 1897., torej celih 42 let. Bil je vedno dober Slovenec in vnet bralec naše »Domovine«.

Zdaj ni več med nami našega Franca. Ostal pa nam bo v najlepšem spominu. Kot prava kranjska grča bi še lahko živel vrsto let, a je usoda hotela drugače. Bodi mu lahka tuja zemlja, rodbini pa naše iskreno sožalje!

BANKA PARUCH

11 Rue Auber Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94 Paris Holandija, št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg št. 5967, Luxembourg Na zahtevo pošlємо brezplačno naše čekovne kartuzine.

Listnica medništva

Sv. Lenart nad Laškim. Prepšno prejeli.

Napačna sled za tatom

Zgodba iz mornarskega življenja

Bilo je septembra leta 1880. Parnik »La Plata«, ki je obratoval na rekah Parani in Paragvaju med argentinskim glavnim mestom Buenos Airesom in Asuncionom, glavnim mestom paragvajskim, je odplul iz Buenos Airesa v ponedeljek in računal, da bo do nedelje v Asuncionu. »La Plata« je bil na pol tovorni, napol potniški parnik. Vozilo se je z njim 25 potnikov in prav toliko je imela ladja moštva. Kapitan je bil Braziljec Palmeira, prvi oficir Slovenec iz tržaške okolice Ivan Gregorič in drugi oficir Francoz. Kurjači so bili zamorci, ostali mornarji pa po večini mešanici španskih in indijanskih staršev, tako imenovani mestici.

Reka Parana teče skozi deželo, ki je nekaka mešanica pašnikov, gozdov in polja. Potniki na »La Plati« so se dolgočasili, saj čisto niso videli z ladje drugega kakor ravnino in sem ter tja velike črede govčev s pastirji na konjih.

Med potniki je bila tudi v Buenos Airesu bivajoča Kotnikova rodbina, po rodu iz Trsta. Sestajala je iz očeta, matere in okoli 18 let stare hčerke Mihaele. Dalje je bilo na ladji več paragvajskih živinorejcev z rodbinami. Bile so med njimi izredno lepe ženske, a vse je prekašala Mihaela s svojimi

črnimi očmi. Zato so se vanjo upirale oči vseh moških, mladih in starih.

Ker so Kotnikovi govorili italijanski, se je z njimi seznanil Gregorič, ki je tudi znal ta jezik. Imel jih je za Italijane, a izkazalo se je, da so tudi Slovenci. Govorili so italijanski le z dvema drugima Italijanoma in z neko italijansko rodbino, ki ni znala drugega jezika, ker se je bila šele nedavno priselila v Buenos Aires iz Italije.

Ni trajalo dolgo, pa je bil Gregorič prav do ušes zagledan v lepico Mihaelo.

★

Nekega vročega opoldneva, ko so potniki zaradi silne vročine dremali po svojih kabinah, je bil Ivan Gregorič v ladijskem salonu. Nenadno je vstopila Mihaela. Bila sta čisto sama v prostoru. Govoriti sta morala šepetaje, da nisa motila spečih potnikov.

Gregorič sam ni doumel, kako se je zgodilo, da je naenkrat prijel dekletovo roko in jo začel poljubljati. Priznal je Mihaeli svojo ljubezen in ognjevitost dekletu je že slonelo na njegovih prsih in vračalo poljube.

V tem je prispel v salon strežnik, da pregne mize za kosilo, pa je pregnal zaljubljenca. Takoj po obedu se je oglasil pri Gregoriču stari Kotnik in ga poprosil, naj gre

z njim na krov. Ko sta bila na krovu, se je Kotnik previdno ozrl na vse strani, nato pa začel šepetaje: »Iz svoje kabine sem bil nehoti priča, ko ste govorili moji hčerki o svoji ljubezni do nje. Prepričal sem se, da vas tudi moja hči ljubi. V vsem tem: svoji hčerki se nisem rekel ničesar, vendar pa moram od vas terjati pojasnilo. Upam, da ste poštenjak.«

Gregorič je bil presenečen. Odvornil je: »Razume se, da imate opravka z resno mislečim človekom, gospod Kotnik. Res ljubim vašo hčer in srečen bi bil, če bi jo smel imeti za ženo.«

Kotnik ga je preizkušujoče pogledal od nog do glave in menil: »O tem se bo dalo govoriti. Zaupam vašim besedam. Dajte mi roko v potrdilo, da ste poštenjak.«

Gregorič se je rokoval z njim in Kotnik je nadaljeval: »Mihaela bo vaša, če mi boste pomagali v neki zadevi. Bojim se namreč, da sem tu na ladji v veliki nevarnosti.«

Gregorič ga je prestrašeno pogledal, ali ni stari Kotnik morda nenadno zblaznel. Kotnik se je tedaj okrenil, kakor bi bil hotel nekaj poiskati ter je hkrati zašepetal: »Pravkar prihaja kapitan. Ne maram, da bi naju videl skupaj. Jaz sem uradnik Italijanske banke v Buenos Airesu Gospoda Baddi in Riva sta prav tako nameščenca v tej banki. Mi moramo pet milijonov pezov v zlatu izročiti Paragvajski državni banki v Asuncionu, ki bo s tem plačala redni obrok vojne odškodnine Braziliji. Ves denar imamo v potnih kovčegih. Jaz sem vzel s seboj ženo in hčerko, da bi bilo manj sumljivo. Kljub vsej pazljivosti je moral eden izmed bankinih uslužbencev nekaj izdati kapitanu Palmieri. Ta ve za naš zaklad in jaz upravičeno sumim, da bi se ga rad polastil. Mož ima nekaj v načrtu, a ne vem kaj Storitvi moramo torej vse, da njegovo nakano preprečimo. Ne gre samo za denar, temveč tudi za mojo čast. Ali lahko računam na vašo pomoč, če bo treba?«

»Seveda,« je Gregorič naglo odgovoril. V tem pa se je približal kapitan in Kotnik se je poslovil. Ko Kotnika ni bilo več videti, je kapitan tiho menil: »Nikar ne bodite preveč prijateljski s temi ljudmi. Mislim, da tale gospod Kotnik in njegovi Italijani nimajo preveč čiste vesti.«

Kmalu nato je moral Gregorič prevzeti stražo na poveljniškem mostičku in ni utegnil mnogo razmišljati o tem, kar je bil doživel. Nedvomno mu je Kotnik povedal resnico, kar se tiče prevoza denarja, toda zakaj naj bi mu grozila nevarnost od kapitana? Gregorič je poznal kapitana Palmeiro že tri mesece in je vedel, da je sicer nekoliko robat mornar, vendar pošteniak, o katerem ni bilo mogoče misliti, da bi bil ropar.

Seveda ni bila malenkost, v tistih časih in po tistih krajih prevažati milijonski zaklad! Vojne, ki so jih v zadnjih letih vodili med seboj Paragvaj, Argentina in Brazilija, so pustile za seboj zle posledice. Ljudje, ki so med vojnami imeli dovolj opravka, so bili zdaj nezaposleni in so se klatili vsepovsod ter prežali na priložnost za rob ali tatvino. Bilo je torej razumljivo, da so bili Kotnik in njegova tovariša v skrbeh za svoj zaklad.

Ko je prišel Gregorič od straže, je šel v salon nadejajoč se, da bo tam dobil Mihaelo. Srečal pa je le gospo Kotnikovo, ki ga je zelo hladno sprejela in mu povedala, da je njena hči Mihaela v kabini, ker jo boli glava.

Predlagal ji je, da bi povedel hčer na krov, kjer bi ji hladni zrak oblažil bolečine. Kotnica pa je samo odkimala in mu obrnila hrbet.

Gregorič je trpel vse bolečine nesrečnega zaljubljenca, hrepenečega po ljubljenej bitju. Imel je še to nesrečo, da tudi s starim Kotnikom ni mogel govoriti. Ta se je zadrževal v kabini, v katero se je bil z obema Italijanoma zaklenil.

★

Prav tako se drugo jutro ni pihče od Kotnikove družbe prikazal na krovu. Okoli popoldneva so se pripeljali v Corrientes. Mesto je imelo krasne nasade pomaranč in je bilo

eno izmed najvažnejših tržišč z lesom in živino. Naenkrat se je pojavil pri Gregoriču na poveljniškem mostičku kapitan in mu rekel, da pojde v mesto, zaradi česar naj on, Gregorič, skrbno pazi na to, da ne bo nihče zapustil ladje.

Gregorič je imel medtem mnogo opravka z nadzorovanjem vkrcavanja in izkrcavanja blaga. Ko je delo končal, je šel mimo Kotnikove kabine, da bi morda kje videl Mihaela. Kabinsko okence, ki je gledalo na promenadni krov, je bilo zastrto. Le za trenutek se je zastor odgrnil in Gregorič je videl ves objokan obraz svoje ljubljene Mihaele.

V naslednjem trenutku je bilo okence že spet zastrto.

Povprašal je pri ladijski strežnici po zdravju Mihaele in njene matere in izvedel, da sta obe zaradi vročine silno trpeli in da se bojita, da ne bosta deležni vročice.

Kapitan se je kmalu vrnil in privedel v čolnu s seboj štiri gospode, o katerih je dejal, da so potniki, ki potujejo v Asuncion. S seboj pa niso imeli nikake prtljage. Do Asunciona je bilo sicer samo en dan vožnje, vendar se je Gregoriču zdelo zelo čudno, da bi v Južni Ameriki potovali ljudje brez vsake prtljage.

Palmeira je povprašal po Kotnikovih in obeh Italijanih. Gregorič mu je povedal, da se še zmerom niso pokazali iz svoje kabine. Kapitan Palmeira se je zasmel in pozval Gregoriča, naj gre z njim v njegovo kajuto.

Tam je zaklenil vrata in mu rekel skoro šepetaje: »Prav sem imel, da sem vas včeraj svaril pred temi ljudmi. Ali veste, da smo zajeli prav premetene ptiče.«

Ves prestrašen mu Gregorič ni mogel ničesar reči.

»No,« je nadaljeval kapitan, »čitajte tale časopis!«

Bil je eden izmed španskih listov, izhajajočih v Buenos Airesu. List je prinašal neko poročilo iz Geneve. Ker Gregorič ni prav gladko razumel španščine, je bral poročilo od besede do besede ter izvedel približno tole: »Genovsko banko je okradel njen blagajnik ter z ženo in hčerjo pobegnil. Odnesele je dva milijona lir. Kakor sodijo, je odpotoval z izseljenskim parnikom, ki vozi med Genovo v Italijo in Buenos Airesom v Argentini. Najbrž bo tat skušal priti na kopno v Buenos Airesu. Razpisana je nagrada v znesku 100.000 lir (20.000 pezov) za tistega, ki pokaže sled za pobeglim blagajnikom, čigar ime je Riva.«

Kapitan ga je veselo vprašal: »Ali ste razumeli?«

»Da, razumel sem, vendar še zmerom ne vem, kaj prav za prav mislite.«

Palmeira ga je debelo pogledal in rekel: »Zadeva je vendar čisto preprosta. Ta gospod Riva z ženo in hčerko ni nihče drugi kakor naš gospod Kotnik, ki ga imamo z vsem njegovim zakladom na krovu. 20.000 pezov dobim, ker sem ga odkril. Oba italijanska spremljevalca si je najel najbrž v Buenos Airesu, da bi mu bila vodnika. Zvižek je dal enemu izmed njih ime Riva, da bi zavedel oblastva na krivo sled. Stavim, kar hočete, da bo pravi Riva, ki se imenuje Kotnik, potoval iz Asunciona dalje, a njegov Riva bo ostal v mestu. Ko bodo tega prijeli, bodo kmalu spoznali, da ni pravi ptiček. Denar imajo v kovčegih, ki so izredno težki. Kaj ni to verjetno?«

Res, zelo verjetno se je zdelo Palmeirovo pripovedovanje Gregoriču, ki je že tako vedel, da ima Kotnik s seboj denar. Vendar Gregorič še ni bil prepričan, da je Palmeirov sum upravičen.

»To vest sem bral v časopisu šele včeraj,« je nadaljeval kapitan Palmeira, »pa sem takoj pomislil na Kotnika. Zato sem šel v Corrientesu na policijo in tam izvedel, da je res prispela na policijo brzovjavna tiralica. Opis v tej tiralici se čudovito ujema s Kotnikom in njegovo družino. Ne pripovedujem vam pa tega zato, ker je to zanimiva vest, temveč ker potrebujem vašo pomoč. Delati moramo hitro, kajti v dveh ali treh urah prispemo do izliva reke Paragvaja v Parano in imeli bomo na desni strani paragvajsko in na levi argentinsko ozemlje.

Ko pridemo v Asuncion, bomo čisto na paragvajski zemlji, kjer argentinska policija nima več besede. Če šele v pristanišču primemo tatinskega blagajnika z ženo in hčerjo in oba njegova pomočnika, se lahko zgodi, da paragvajska policija iz zavisti in hudobnosti vse te ljudi izpusti. Morda se paragvajska vlada celo še polasti denarja, ki ga imajo tatovi s seboj in sploh ne izda v javnost, da ima tatove v rokah. Vsekakor hočem zaslužiti nagrado, razpisano za prijem tatinskega blagajnika Rive. Od te nagrade dobi nekaj tudi policija v Corrientesu. Važno je torej, da se takoj polastimo teh ljudi. To bom storil s pomočjo štirih policistov iz Corrientesa, ki so prišli z menoj v civilni obleki. Vaše delo pa bi bilo, da se pobrigate za druge potnike. To se pravi, poskrbeti morate, da se ne bodo vznemirjali. Če pa bi se razburjali, jih pomirite. Najprej vas prosim, da prevzamete poveljstvo, ker se moram jaz svobodno gibati. Saj poznate našo pot in veste, da je prav ob izlivu Paragvaja zaradi deroče vode vožnja najtežavnejša na vsej poti!«

Gregorič je bil kakor omamljen od vsega tega, kar je bil slišal. Mihaela naj bi bila sokrivka zločinskega očeta? Hudo mu je bilo in kar ni mogel verjeti. Naposled pa se ga je lotila jeza in začelo se mu je dozdevati, da se je Mihaela z njim le igrala, da bi ga tako zvalila v zločinske mreže. Oče in hči sta bržkone bila dogovorjena, da ga hči z ljubeznijo privabi v vrste zločinskih pomočnikov.

Parnik je mirno plul po reki. Na obeh straneh so se videla številna jezera in močvirja. Pokrajina je bila ravna. Vseposod je grmičevje tukuara stezalo v zrak svoje veje, podobne bambusovim vejam. Gregorič je napeto prisluškoval na poveljniškem mostičku proti salonu in kabinam.

Parnik je priplul do izlivov Paragvaja in zavil v najmočnejši izliv. Srečno so prepluli ta nevarni kraj, in prišel je tretji ladijski oficir, da izmenja Gregoriča. Rekel je Gregoriču, naj gre takoj h kapitanu.

Gregorič je dobil kapitana zelo razburjenega. Kapitan je bil namreč s svojimi policisti hotel vdreti v Kotnikovo kabino in prijeli vso družbo, toda Kotnik in njegova Italijana so grozili, da bodo ustrelili vsakogar, ki bo vdrl k njim. Kabine niso hoteli odpreti Palmeiri niti na grožnjo, da prihaja v imenu postave.

Ker Palmeira iz obzirnosti do žensk ni hotel odločno nastopiti in kratko malo vlomiti vrata, je poprosil Gregoriča, naj posreduje. Gregorič se je bal svidenja z Mihaelo, vendar je šel h kabini in potrkal na vrata.

»Odprl, Mihaela,« je oklevaje rekel, a oglašil se je samo njen jok.

Čez čas pa se je le javila Kotnica in rekla: »Prekleti izdajalec!«

Gregoriča je ta očitek ujezil, da je zakričal: »Ničesar nisem izdal. Če ste pošteni, se vam ni treba ničesar bati. Mihaela, če si res moja prijateljica, odprl, da mi boš povedala, kako je z vso zadevo. Čeprav je tvoj oče morda kriv, vendar si ne morem misliti, da si kriva tudi ti...«

Toda vrata se niso odprla. Le jezni vzkliki so se zaslišali iz kabine in stari Kotnik je začel v italijanščini zmerjati Gregoriča.

Ostalo je torej pri starem. Tudi policisti niso hoteli priti s silo v kabino.

★

Bilo je sredi dopoldneva drugega dne. Gregorič je imel stražo in je zavoljo svoje razočarane ljubezni žalostno gledal tja proti obsežnim močvirjem. Zdajci je zagledal neko ladjo, ki je plula proti parniku. Imela je rdeče-belo-modro zastavo paragvajske republike. Ko je vodno vozilo prispelo bliže, ni bilo več dvoma, da je šlo za paragvajsko topničarko. Z nje so se kmalu skozi govornico cev zaslišale besede, naj parnik vožnjo ustavi, ker imajo važno sporočilo za kapitana.

Ukazu topničarke se je parnik seveda moral pokoriti. Mornarji so vrgli sidro in kmalu je priplul h krmilni strani krova od topničarke poslan čoln, iz katerega je stopilo na parnik več civilistov in nekaj mornarskih oficirjev.

Eden izmed civilistov je rekel kapitanu Palmeiri: »Pripeljali smo se vam nasproti zaradi nevarnosti za dragocen tovor, ki ga imate na parniku. Paragvajski predsednik don Philippo Bareiro je včeraj umrl in v Asuncionu so spet enkrat nastali nemiri. Prevrata sicer še ni, toda vse kaže, da bodo hudi dnevi. Treba je torej poskrbeti, da ne dobe zaklada v roke uporniki. Vi seveda ne veste za ta zaklad.«

Kapitan se je nasmehnil in rekel: »Motite se. Vem za vse in sem tudi poskrbel za to, da tatovi ne uidejo rokam pravice. Nisem jih še dal prijeti, da ne bi bilo razburjenja na ladji, ker bi bil potreben z njimi boj, saj so se zaklenili v svojo kabino.«

Civilist je debelo gledal kapitana. Očitno ni razumel niti besedice tega, kar mu je povedal. »Ne vem, kaj mislite,« je odvrnil kapitanu. »Hotel sem vam le javiti, da imate na parniku tri nameščence Italijanske banke iz Buenos Airesa, ki prinašajo za našo vlado pet milijonov pezov v zlatu. Kakor vam dokazuje tale legitimacija finančnega ministra, čigar zastopnik sem, imamo naročilo, da prevzamemo vseh pet milijonov z bančnimi uradniki vred in jih spravimo na našo topničarko. Denar bomo prepeljali do Parane in potem na brazilsko ozemlje, ker je tako dogovorjeno, da plača Paragvaj zadni obrok vojne odškodnine Braziliji na brazilskem ozemlju.«

Zdaj je prišla vrsta na kapitana, da je debelo gledal in ni ničesar razumel. Pa se je vmešal v pogovor Gregorič in povedal kapitanu, da je Kotnik že pripovedoval njemu o petih milijonih pezov, ki jih vozi za Paragvajsko državno banko.

Kapitan je malo premišljal, nato pa je menil, da je vse v redu. Spoznal je pač, da se je zaletel in da Kotnik ni tat Riva, ki je okradel Genovsko banko.

Tako se je pojasnila usodna dvojna zmeta. Kapitan je bil v zmoti, ker je menil, da je Kotnik genovski tat Riva, Kotnik pa se je motil, ker je menil, da ga hoče kapitan oropati.

Zaklad in njegove varuhe so naglo spravili v čoln. Ko so bili že vsi v čolnu, se je Gregorič hotel posloviti od Kotnikovih, predvsem od Mihaele, ter se opravičiti za vse neprilike, toda odgovora ni dobil, le Mihaela se je obrnila in mu jezno pokazala jeziček, kolikor ga je mogla dobiti iz ustec.

To ga je bolelo. Posebno hudo mu je bilo pri misli, da svoje lepe Mihaele ne bo več videl.

Parnik »La Plata« je srečno prispel v Asuncion, kjer je bilo res zelo nemirno, vendar do upora ni prišlo. Čez dva dni je ladja plula nazaj proti Buenos Airesu. S seboj je vozila tudi štiri policiste iz Corrientesa, katerim je moral kapitan Palmeira iz svojega žepa povrniti stroške za nepotrebno pot.

V Buenos Airesu je Gregorič kmalu po povratku parnika taval še ves nesrečen po ulicah. Pa je naključje hotelo, da je srečal Mihaelo. Pozdravil jo je, a ga je samo malce pogledala, ne da bi mu bila vrnila pozdrav. »Moraš me poslušati, Mihaela,« ji je rekel odločno. »Ničesar nisem glede denarja izdal Palmeira. Tudi sem zmerom dvomil, da bi mogel biti tvoj oče tat, čeprav mi je Palmeira dokazoval, da ima v pasti tatinskega blagajnika Rivo.«

Mihaela je še vedno molčala, bila pa je mirna. Gregorič je videl, da njen odpor ni resen, zato jo je prijel za ročico in ji jo poljubil. Spoznal je, da mu je dekletu res naklonjeno.

Ko sta potem hodila po samotni okolici, se je vročekrvno črnooko dekletu vrglo na njegove prsi in Gregorič jo je ves srečen poljubljil po lasih, licih in ustih.

Staremu Kotniku je bilo treba seveda dalje časa prigovarjati, da se je sprijaznil z Gregoričem. Le dejstvo, da sta oba rojaka, je naposled strlo njegov odpor.

Gregorič se je samo zaradi svoje velike ljubezni do Mihaele odpovedal mornarski službi in je po Kotnikovem posredovanju dobil nameščenje v Italijanski banki v Buenos Airesu.

F. J.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

46

ROMAN

Pred dvema tisočletjema, ali pa še prej so vladali v južni Sibiriji narodi, o katerih so mislili, da so Mongoli. Moja raziskovanja pa so dokazala, da gre za pleme Arijev, ki je bilo vsaj tako mogočno, kakor Rimljani, ki so se prav v tistem času jeli širiti in osvajati oblast nad Evropo. Med rimskimi zgodovinarji sem našel dosti poročil o tem zagonetnem narodu, ki je imel tako veliko moč. Njihov zadnji odrastek, ki je mejil na Rimljane, so bili Sciti, o katerih pišejo vsi starejši grški in rimski zgodovinarji. Toda v smeri proti Evropi so kmalu izgubili svojo moč in njihova ozemlja so počasi postala last Rimljanov.

Drugače pa je bilo v srednji in južni Sibiriji, njihovi pravi domovini. Tam niso imeli pravih nasprotnikov. Mongoli so bili miroljuben narod, ki se je obdal s kitajskim zidom in jih ni motil, druga plemena, ki so bivala med njimi, pa so bila preslabotna, da bi jim mogla kljubovati. V zadnjem stoletju pred Kristusom je bilo to mogočno pleme na višku svoje moči.

Tedaj pa se je pojavilo tudi pri njih isto kakor pri vseh narodih, ki dosežejo veliko oblast. Pomehkužili so se in država je jela propadati. Vsaka stoletja so imela nove dinastije. Poveljniki vojske so si drug za drugim osvojevali vladno, nezanesljive čete niso mogle več braniti meja svojega lastnega ozemlja, kjer so jela vstajati mlada močna plemena in se otrsati hlapčevskega jarma.

Tudi drugi vzroki so prišli. Razkošje, ki je vladalo na dvoru in med visokimi sloji, je bilo vzrok, da je ljudstvo obubožalo. Oblastni cesarski namestniki v provincah so izmозgavali ljudstvo in nastala je beda, vzrok revolucij.

Glavno mesto te velike države je stalo nekje ob Bajkalskem jezeru, vendar pa ga je morala neka katastrofa uničiti, da doslej niso našli njegovih sledov. Ali so bile to prirodne moči, ali kaj drugega, ne vem. Mogoče je tudi, da so ga razdejali uporniki.

Tako je počasi nastalo med narodom splošno nezadovoljstvo, ki ga slabotni vladarji niso mogli več plačati. Pokrajina za pokrajino se je otrsala njihove vlade. Nova plemena so zavladala v njej in tako je od ogromnega cesarstva kmalu ostala le še slabotna država, ki se pa tudi ni mogla upirati vsem napadom.

V času, ko je pisan ta rokopis, so se morali vršiti najhujši boji. Uporniki so takrat zadejali državi odločilni udarec, ki jo je uničil. To poročilo nam priča, da je moralo takrat pasti glavno mesto in njega prebivalci so pobegnili in vzeli s seboj svoje zaklade. Ti zakladi so morali biti ogromni, kakor zakladi vseh tedanjih vladarjev. Bežali so z njimi od Bajkalskega jezera sem in se zatekli v svetišče, o katerem piše rokopis. Kje je in kakšno je, to bomo morali šele dognati. Morda pišejo o njem ostali listi pergamenta, morda ga bomo morali sami poiskati. Tudi tega ne vemo, kako se je končalo. Slutim pa, da so begunci premagali. Vsaj zadnje vrste doslej prebranega rokopisa ne to namigujejo. Ali so svoje zaklade res tako dobro skrili, da jih niso napadalci dobili v roke — ne vem. Če se jim je to posrečilo, potem...

Toda kaj bi se vdajali iluzijam! Poglejmo rajši natančneje, kaj nam zdaj ostane.

Najprej moram prebrati še ostale liste pergamenta; štirje so in pisani z drugo roko. Pisava ni tako lepa, kakor je bila dosedanja, zato je tudi ne bom mogel tako dobro razbrati. Popoldne me morate pustiti samega, morda se mi posreči odkriti tajnost, ki jo ti listi, edino sporočilo iz davnega časa, pripovedujejo.

»Dobro,« je pritrdil Branko. »Vaša povest mi zbuja nado, da morda odkrijemo kaj važnega, kar se doslej še nikomur ni posrečilo. Toda kaj naj potem storimo?«

»Ne vem,« je odvrnil učenjak. »Jaz bi šel svetišče iskat. Ni mi do zakladov, edino kar želim, bi bilo, da odkrijem svetišče, morda najdem v njem še kaka druga važna sporočila iz tistih časov. Ko so me izgnali iz Rusije v te samotne kraje, sem mislil, da je s tem moja znanstvena pot končana. Zdaj vidim, da ni. Še več, vidim, da je bila to prava pot. Če se mi posreči to, kar je še zdaj pred menoj kakor za težkim zastorom, bo moje ime zapisano v zgodovini.«

Ko je umolknil, dolgo ni nihče izpregovoril. Branko ga je opazoval, spremljal je njegove poglede, ki so se izgubljali v daljavo, in občutil je nekaj kakor občudovanje do tega učenjaka. Iz njegovih besed je dobro videl, da mu ni do zakladov, da je vse res, kar je govoril.

Tiho je vstal in odšel iz sobe. Drugi so šli za njim.

Profesor je ostal sam. Še dolgo je strmел predse, potem za, kakor bi se bil nenadoma zavedel, si je segel v lase in potegnil k sebi še nerazrešene liste rokopisa.

Ko je padal večer na zemljo, je še vedno slonel nad njimi, toda njegov obraz ni bil več tako razmišljen, bil je vever in jasen, vesel in zmagozslaven.

Osmo poglavje

ROKOPIS JE RAZREŠEN

Nadja je večkrat pogledala na verando, kjer je profesor razreševal dva tisoč let staro uganko, toda motiti ga ni hotela. Tudi ko je bil že večer, ga ni poklicala. Naročila je slugi, da mu je tiho prinesel večerjo in jo pustil na mizi.

Branko je med tem čital knjigo, ali vsaj delal se je tako, kajti videlo se je, da mu čitanje ne gre. Neprestano so mu uhajale misli nazaj k zagonetnemu rokopisu, ki ga je profesor reševal. Uhajale so mu na povest, ki jo je čul iz učenjakovih ust. Kolikrat je šel gori in doli po svoji sobi! Kolikrat je odrinil knjigo, toda vselej se je vrnil nazaj k njej in poskusil čitati.

Premišljal je, kaj potem, če odkrije profesor še kaj važnega, če dobi gotovost, da zakladi res še obstoje in da jih še nihče ni izropal.

Srce mu je hotelo dalje, samo dalje proti morju, da bi čimprej prišel v domovino, toda razum mu je velel drugače.

Vedel je, kaj ga čaka v domovini; maščevanje nad onim, ki mu je ukradel srečo, maščevanje nad vsemi, ki so povzročili, da se ni mogel vrniti, da je moral iti po tej težki poti iz nevarnosti v nevarnost, iz trpljenja v trpljenje. Vedel je, da bo doma siromak. In za maščevanje je treba denarja. S svojim poklicem bo le malo zaslužil, in tudi oče ga z dohodki posestva ne bo mogel podpirati...

Oče! Po dolgem času mu je prišla misel nanj. Bog ve, kako je njemu, kaj dela? Ali še živi? Ali ga ni ubila vest, da je njegov sin mrtev, saj ni dvoma, da so mu to vest sporočili. In za domovino je mrtev. Nihče ni mogel prinesiti dokaza, da je še živ, saj ni nihče videl prizora, ko so ga kozaki vzeli s seboj. In tudi če bi ga bil videl — vsi so vedeli, kako delajo kozaki z ranjenci in ujetniki.

Za dom je mrtev...

In tedaj je vstala v njegovi glavi nova misel.

»Mrtev sem«, si je šepnil. »Toda pismo, ki sem ga Zori poslal...« Pomislil je, potem je skomignil z rameni: »Kdo ve, ali bo prišlo v njene roke! Skoraj ne bi mogel verjeti...«

Če bi bila prej v njem vstala misel, ki mu je zdaj blodila po glavi in kovala fantastične načrte, tega pisma ne bi nikdar odposlal.

Kaj je v njem pisal? Da je živ in naj obvesti Janezovega očeta, da njegov sin še živi. Morda pa Zora tega ne bo nikomur pravila razen onim, za katere jo je prosil. O, gotovo

ne bo — čemu bi pravila? In on se bo lahko vrnil domov neznan, mrtev in njegovo maščevanje bo lahko.

»In strašno bo,« je zaškrtal. »Za vsako uro gorja poplačam s celim dnevom...«

Zavedal se je, da mora priti domov bogat, če hoče, da bo njegovo maščevanje uspelo. V denarju je moč maščevanja. Z denarjem bo uničil one, ki so hoteli njega uničiti...

»Tu moram ostati, dokler ne dobim gotovosti, kaj je na sporočilu, ki je čakalo dva tisoč let, da je prišlo v roke človeku, ki ga je znal razbrati. In potem moram odkriti, ali je vse resnično, odkriti moram, ali je resnična vest o ogromnih zakladih, ki je profesor o njih pravil. Če je resnična, bom neizmerno bogat. Vsi bomo bogati. Sele takrat se vrnem domov...«

V sobo je stopil Janez in mu povedal, da večerja čaka. Šel je za njim v obednico.

Po večerji so vsi molčali. Novice, ki so jih zvedeli, so tako vplivale nanje, da se jim ni dalo govoriti. Misel na ogromne zaklade, ki jih morda skriva razpadlo svetišče, jih je tako prevzela, da nič drugega misliti niso mogli.

Čakali so, da se profesor vrne, toda profesorja ni bilo.

Ko je zvečer Nadja stopila na verando, profesorja ni bilo več tam. Dobila ga je v sobi zraven nje, kjer je mirno spal na otomani. Toda poleg pergamentov je ležal list papirja, in na njem je bilo tole napisano:

»Naši zakladi so varno skriti, da jih nihče ne najde. Jaz Sal-sin sem jih skrili in jaz sem edini, ki ve za njihovo skrivališče. Dva sužnja, ki sta mi pri delu pomagala, bosta molčala. Mrtva sta. Nihče ju ne zbudi več k besedi.«

Nadja je vztrepetala. To je prevod starega rokopisa! In te poslednje besede, napisane s takim mirom in hladnostjo — vedela je, kaj pomenijo: sužnja sta bila mrtva, ker so ju umorili, da ne bi nikomur izdala skrivnosti...

In potem je brala dalje:

»Sredi svetišča stoji kip boga zemlje. Stopi nanj, primi njegovo levico, vtakni palec v izdolbino pod levim očesom in roko obrni v smer solca. Takrat se ti odpro tla pod božjim kipom in ti pokažejo pot pod zemljo, ki skriva našo tajnost.«

Divje je utripalo Nadji srce, ko je prečitala te besede. Mrzlično so ji drhtele ustnice, roke so se ji tresle, ko se je opirala z njimi ob mizo, in toliko, da ni od silnega razburjenja omahnila. Toda premagala se je in čitala:

»In ko greš po hodniku, ki vodi daleč pod zemljo, odmeri sto čevljev na levi roki in zagledal boš kamen, vzdani v obok. Na tem kamnu dobiš moje sporočilo.«

Tu je bilo sporočila konec. Nadja ni vedela, ali morda profesor še vsega ni prebral, ali pa bodo morali drugo sami poiskati. Tiho je odšla iz sobe in se vrnila v obednico. Z drhtečim glasom je jela prijateljem pripovedovati, kaj je čitala, in ko je končala, je vsem vstalo vprašanje, ki ga pa nihče ni na glas izrekel: »Ali pojdemo iskat sporočilo?«

»Pozno je že,« jim je rekla Nadja. »Pojdimo spat, da bomo jutri spočiti. Takrat bodo naše misli jasne. Takrat naj se odloči, kaj bomo storili.«

Deveto poglavje

ODLOČITEV

Če begunci že prejšnjo noč niso mogli spati, so to noč spali še manj. Branko skoraj ni zatislil očesa. Nove misli so ga objemale, novi načrti, ki so ga vsega prevzeli, so bili vzrok, da ni mogel priklicati spanca, čeprav ga je bil potreben. Jutro ga je našlo budnega.

Nič bolje se ni godilo ostalim. Le profesor je bil izjema. On je mirno spal, kakor bi se mu ne bilo nič zgodilo, kakor je spal vsak dan, in na obrazu mu je igral rahel nasmešek. Šele ko so prvi žarki solca posvetili v sobo ob verandi, se je predramil. Naglo je skočil pokoncu in stopil na balkon.

(Dalje prihodnjič)

Ženski vestnik

Med kot zdravilo

Med je predvsem izvrstno zdravilo. Uživanje medu pomaga proti kašlju, hripavosti, nahodu, kataru in proti vnetju v vratu. Če se počutiš kaj prehlajen, jej po malem takoj med, ki bo že v kali zatrl prehlad. Pri boleznih dihalnih organov priporočamo veliko uživanja medu. Jej med ali sam po žličici ali pa pomešanega z mlačnim mlekom. Na četrt litra mleka daš eno veliko žlico medu. Tako zmešan med pij zjutraj na tešče in zvečer, preden greš spat. Posebno je še priporočljivo tistim osebam, ki trpe na nespečnosti, da popijejo skodelico mleka z medom, preden ležejo spat.

Tudi proti vetrovom pomaga med, če ga zmešaš z vročo vodo in popiješ. Med je zraven tega redilen za kri in pomirjevalno sredstvo za nervozne ljudi. Če redno uživaš med, ne boš nikdar trpel za zaprtjem. Pri prehladu pij med pomešan z bezgovim čajem. Če imaš vnetje v vratu, tedaj grgraj medeno vodo in vnetje se bo poleglo in minilo. Ljudje, ki so bili bolni za hripo ali influenco, naj vsak dan použijejo vsaj dve žlici medu. Otrokom, starim leto dni, že lahko daš na dan po eno žličico medu. Razdeli to žličico na štirikrat in mu ga daš s amega ali z mlekom. Če pije otrok še po stekleničici, primešaj mleku rajši med kakor pa sladkor.

Napačno je mnenje, da je med težak za želodec. Poznam ljudi (so čebelarji), ki na dan pojedjo po pol kile medu in ne poznajo nikakih želodčnih težav.

Za kuhinjo

Mesni narastek. Dobro zmešaj štiri žlice moke v pol litra mrzlega mleka, dodaj še tri žlice raztopljenega masti ali sirovega masla in na slabem ognju mešaj in kuhaj toliko časa, da se testo loči od lonca in kuhavnice. Ko je testo kuhano, odstavi, in ko se shladi, primešaj tri jajca. Jajca dobro umešaj v testo. Nato primešaj še zvrhan krožnik zmletega mesa (kuhano ali pečeno meso), malo popopraj, po okusu osoli, dodaj še malo sesekljanega zelenega peteršilja in naribanega muškatanega oreha. Nazadnje stolci še sneg treh beljakov in ga primešaj. Kozo ali proti ognju varno skledo dobro pomaži z mastjo, noter stresi pripravljeno meso, razravnaj in peci v zmerno vroči pečici 30 do 40 minut. Pečeno razreži in daj v posodi na mizo. Zraven daš vinsko ali gobovo omako. Narastek lahko pripraviš med kuhanjem kosila za večerjo, zvečer stolčeš samo sneg in ga primešaš in nato spečeš. Med pečenjem pripravš tudi omako.

Zmleti zrezki v smetanovi omaki. Pol kile govejega mesa zmelj na strojčku, primešaj eno v mleku namočeno in otisnjeno žemljo, malo popra, eno jajce in malo sesekljanega zelenega peteršilja. Vse skupaj dobro zmešaj in oblikuj bolj majhne hlebčke, povaljaj jih v moki in položi na razbeljeno mast. Ko se opečejo po eni strani, jih obrni, da se še na drugi strani dobro opečejo. Nato prilij pol litra kisle smetane in pokrito duši še četrte ure. Če je sok pregost, prilij malo vode. Daš z dušenim rižem na mizo.

Jajca z gnjatjo. Nareži na tenke kose sirove gnjati. Za vsako jajce po en kos. V kozi razbeli mast, opeci gnjati po obeh straneh, potem pa ubij na vsak kos po eno jajce. Ko se jajce strdi, je jed gotova. Daš s solato za večerjo na mizo.

Čajno pecivo. V skledi zmešaj pol kile moke, pol kile sladkorja v prahu, četrt kile sirovega masla (maslo raztrgaj v drobce), tri jajca, naribano limonovo lupinico in 15 gramov pecilnega praška. Testo dobro stepi in potem še umesi, pokrij in postavi čez noč na hladno. Drugi dan testo tenko razvaljaj, izreži poljubne oblike, zloži na pomazano pekačo, jih pomaži z raztepenim jajcem, potresi s sladkorno sipo in v zmerno vroči pečici speci.

Praženi možgani z rižem. Telečje ali svinjske možgane operi v mlačni vodi, odstrani vse kožice in možgane zreži. Dve skodelici riža pristavi z dvema skodelicama vode, osoli, malo popopraj in dodaj kocko juhana. Riž naj počasi vre dvajset minut. Med tem pa pripravi možgane. Razbeli dve dekli masti in prepraži pol drobno zrezane čebule in sesekljan zeleni peteršilj. Na mast stresi možgane in jih pet do deset minut praži. Med tem je tudi riž gotov, primešaj možgane k rižu in daj na mizo.

Praktični nasveti

Da se rozine v testu enakomerno razdele in tudi ne utonejo na dnu, jih poprej z moko dobro zdrgni in pri redkem testu šele nazadnje v testo zamešaj.

Če se je testo prijel pekače in se ne da iztresti, tedaj postavi pekačo na mokro krpo, malo počakaj, pa boš z lahkoto pecivo zvrnila iz pekače.

Če se ti razbijejo stekleni predmeti, kakor vaza in slično, tedaj z lahkoto zlepiš z vodnim steklom. Robove namaži z vodnim steklom (ki ga dobiš v drogeriji), stisni dobro skupaj in pusti, da se posuši. Če je kaj vodnega stekla izlezlo ven, to takoj obriši, preden se strdi.

Da srebro tako hitro ne potemni, ga umij v vodi, kateri si dodala malo salmiaka.

Plesniv sod očistiš, če ga izpereš s hladno vodo, nato daj vanj živega apna, dolij vode, zamaži in dobro prevaljaj. Nato ga znotraj očisti s ščetko in speri. Stene potem poliješ z razredčeno žvepleno kislino in sod pustiš nekaj ur, nato pa ga izperi s hladno vodo. Zatem ga zapari in izperi s hladno vodo. Še mokrega žveplaš pri odprtjem čepu in vehi, in ko se osuši, ponovno zažveplaj in zapri.

Sod od navadnega olja se da porabiti za sadjevec. Moraš pa ga res temeljito očistiti. Ne štedi z lugom in vročo vodo. Dobro ga izribaj, posebno na koncih odstrani vso mažo. Poleg tega pusti v sodu za nekaj dni čisto vodo. Pred uporabo pa skuhaj še nekaj litrov mošta in nalij v sod, da se les napije pijače. Če je bilo v sodu kemično strojno olje, se tak sod ne da več pripraviti za sadjevec ali vino.

Bramorje uničiš, če jim septembra nastaviš vabe. Na vrtu v razdalji 5 m izkoplj do 80 cm globoke jame, v katere naloži svežega konjskega gnoja. Gnoj stlači in pokrij z zemljo. Bramorji iz okolice se bodo vanj zarili, da bi tam v toplem prezimili. Nekako decembra ali januarja, ko bo močno zmrzvalo, izkoplj gnoj iz teh jam in pomori v njem prezimujoče bramorje.

RADIO

LJUBLJANA

od 24. do 30. septembra

Nedelja, 24. septembra: 8.00: Citraški dueti (Mezgotits, Hebein). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Za dobro voljo (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Gvidon Rant). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.00: Citraške točke (plošče). 11.30: Orkestralni in pevski koncert (sodelovali bodo Andrej Jarc — tenor, radijski orkester in dirigent Sijanec). 13.00: Napovedi. 13.20: Pesnice za ples: Jožek in Ježek (vmes plošče). 17.00: Kmetijska ura: Prašičem zdravja (inž. Absec Matija). 17.30: Veselo popoldne: Plošče in radijski šramel. 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura: Pouk in vzgoja gluhone mladin (Kumelj Metod, strokovni učitelj iz Ljubljane). 20.00: Slovenski vokalni kvintet. 20.45: Domači koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Ponedeljek, 25. septembra 12.00: Za boljšo voljo (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Zdravstvena ura: Zastrupljenja v obrtih in obratih (dr. Joža Herfort). 18.20: Odmevi iz Koroške (plošče). 18.40: Delo radijske postaje v pri-

hodnjem letu (prof. Franc Koblar). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Zanimivosti. 19.40: Nacionalna ura: Naši kmetje in radfonijska. 20.00: Komorni trio (Ornikova, Sedlbauer in Lipovšek). 20.45: Orkestralne točke (plošče). 21.15: Samospevi (Skapinova Sonja, pri klavirju prof. Lipovšek). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih bo igral radijski orkester.

Torek, 26. septembra: 12.00: Mandoline in balalajke (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Po daljnih krajih (plošče). 18.40: Glasbeni spored naše ga radija v prihodnjem letu (dr. Dolinar). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Nacionalna ura: Pravosodje v Srbiji pred izdajo občnega državlanskega zakonika (Ljubiša Protić iz Beograda). 20.00: Smetana: Valenštajnov tabor, suita (plošče). 20.20: Pregelj: Ljubljanski študentje, dramska igra (člani radijske igralske družine). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Sreda, 27. septembra: 12.00: Pisano polje (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Iz starih operet (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Mladinska ura: Dela Ivana Cankarja v tujini (prof. Fr. Vodnik). 18.15: Za oddih (plošče). 18.40: Mladinski spored v prihodnjem letu (prof. Niko Kuret). 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura: Problem naše nacionalne propagande (Edvard Kalič iz Zagreba). 20.00: Kmečki trio in Mirko Premelč. 21.15: Klarinet solo (Franc Urbanec; pri klavirju prof. Lipovšek). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Bolgarska glasba (plošče).

Četrtek, 28. septembra: 12.00: Kozaske pesmi (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Salonski kvartet. 14.00: Napovedi. 18.00: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Dramski in slovstveni spored v prihodnjem letu (prof. Franc Koblar). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Nacionalna ura: Pomen lesa za slovensko gospodarstvo (Potočnik Drago iz Ljubljane). 20.00: Zdravice in vesele pesmi bo pel Vekoslav Janko; na harmoniki ga bo spremljal Stanko. 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe: Smetana: Moja domovina. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih bo igral radijski orkester.

Petek, 29. septembra 12.00: Iz naših krajev (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Ženska ura: Otroci in cesta (Zora Orlova). 18.20: Obisk pri tičkih (plošče). 18.40: Prosvetni radijski spored v prihodnjem letu (Vinko Zor). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Zanimivosti. 19.40: Nacionalna ura: Naši književni časopisi (Zivko Milečević iz Beograda). 20.00: Pevski koncert zboru »Ljubljanskega Zvona«. 20.45: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 30. septembra: 12.00: Za zabavo poskrbimo, v venček plošče povežimo! 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Za zabavo poskrbimo v venček plošče povežimo! 14.00: Napovedi. 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöff: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Kramljanje z otroki (Manica Komanova). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. 18.40: Zabavni spored v prihodnjem letu (prof. Niko Kuret). 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Kako odpraviti slabe navade pri mladini (nacionalna ura). 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: V. Večer slovenskih humoristov: Z Mamirjem Feiglom (Besedilo pripravil Niko Kuret; izvajali bodo člani radijske igralske družine). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za vesel konec bo igral radijski orkester.

OTROŠKA

Jurček, učenec tretjega razreda ljudske šole, je pisal součenki Špelci pisemce: »Draga Špelca, rad te imam, omoži se z menoj. Tvoj Jurček.«

»Dragi Jurček, ne morem te vzeti, ker nas je doma že dovolj otrok! Špelca.«

Sukno kamgarn volнено svila platno flanel barhent tkanine

V NATNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI! VZORCI IN CENIK ZASTONJ

STALNO *Sternbecki*
CELJE 97

Prirodnost in preprostost daljšata naše življenje

Pred nekaj leti je italijanski vseh učiliški profesor zdravilstva Gabbi preiskal vse stotnike v Italiji. S to preiskavo je bilo dognano, na kakšen način so ti ljudje dosegli tako dolgo življenje. Giotto Bizzarrini je na podlagi teh dognanj spisal knjigo pod naslovom »Dolgost življenja«, ki je v nekaj letih dosegla že četrto izdajo. Vprašanje dolgega življenja je v knjigi v vseh podrobnostih opisano. Najvažnejša je okrepitev duha, ki je najvažnejši činitelj človeškega življenja. Treba je imeti na uzdi voljo in domišljijo. Nikoli se ne smeš bati. Bojazen je eden izmed poglavitnih vzrokov telesnih težav. Bojazen izpodjeda telesno odpornost in odpira vrata boleznim. Volja do življenja in tudi veselje do življenja sta med poglavitnimi življenjskimi prvinami. Vselej, kadar se smehljamo ali smejemo, vdenemo novo nit v takšno svojega življenja. Življenje pa krajšajo: samopašnost, prevzetnost, skopost, jeza, pretirano spolno izživljanje, žrtje, tobak, alkohol, nesnaga, lenoba, nespečnost in zaprtost.

Celo najčudovitejši stroj, ki ga je iznašel človeški duh, je v primeri s človeškim telesom ničev. Človek je najduhoteje urejen. Ima vsakovrstne varnostne naprave in zoper strupe ima celo lastne protistrupe. Italijansko ljudstvo pravi: »Vino je ubijalec tobaka, kava je ubijalec vina in vino spet ubijalec kave«. Zdravniško je to skoro pravilno, saj kofein in nikotin krčita, alkohol pa razteza. Vsa igra bi bila neškodljiva, če se ne bi udje počasi obrabljali, ker jih preveč izrabljamo. Vendar je odporna sila človeškega telesa silna. Težavno bi bilo uničiti le s posameznim izživljanjem človeško telo, če ne bi ljudje prve polovice življenja uporabili za to, da si drugo polovico čim slabše uredijo. Glede na telesno življenjsko zmoglost sta zrak in prežibanje na prvem mestu. Vskadanji zrak je tako rekoč potrebnejši od vsakdanjega kruha. Vsak človek, ki hoče ostati zdrav in močan, naj dan in noč vdihava dober zrak. Spalnice naj bi bile zmerom največji prostori v stanovanju. Obleko, čevlje in nogavice naj bi pustili zmerom zunaj spalnice.

Življenje je gibanje. Tisti, ki so navezani na delo s sedenjem, piše Bizzarrini, imajo slab krvni obtok; noge in roke so jim mrzle, v možgane pritiska kri in večkrat jih boli glava. Že stari narodi so rekli, da je lenoba mati vseh pregreh. Pregrehe in strasti pa so najhujši sovražniki zdravja in dolgega življenja. O hoji na hribe pravi Bizzarrini v svoji knjigi: »Hoja na visoko goro je izvrstna vaja za mišice in pot v najboljši zrak, ki kakor balzam vpliva na pljuča. Prišedši na vrh ima človek resničen občutek ugodja, ker mu kri bolje kroži in je tudi tek do jedi večji. Pod žarki mogočnega in blagodejnega solnca se razcveto lica in okrepijo udje.«

O delovanju kože govori knjiga, da koža čuti, izloča, sprejema, varuje in ureja toploto. Koža je meja, na kateri se vse začneja, kar je naše in samo naše. Koža sprejema vitamine

svetlobe. Pazimo torej na ta važni del človeškega telesa. Glejmo, da ostane koža zdrava, čistimo jo vseh tistih snovi, ki se zajedajo v luknjice in ki se pojijo s prahom in kjer so nato podlaga za milijone mikrobov. Ker koža izloča skozi luknjice množico strupov in s tem jemlje krvi strupe, je umljivo, da bodi čim več na zraku. Zračna kopel je torej najcenejši povratek k naravi.

Spanje, ki odvzema telesu strupe utrujenosti, je po besedah Shakespearea najtečnejša jed tega življenja. Tisti, ki ponoči dobro spijo, ostanejo zdravi in dosežejo dolgo življenje. Če izvira slabo spanje iz duševnih vzrokov, tedaj pomislimo, da lahko skrbi in nadolge pozabimo in obvladamo samo z delom in pogumom, ne pa s tem, da pestujemo sami sebe in negujemo svoje bolečine. Ako pa ne spimo, ker je želodec preveč obtožen, pomnimo: »Če hočeš imeti lahko noč, ti bodi večerja lahka.«

Bizzarrini se drži izreka starega Platona: »Izkušnja nas uči, da nam zmernost v jedi bolj kakor vse drugo koristi za zdravje, medtem ko množica in raznoličnost jedi slabita želodec in poneumnjujeta duha.«

Kaditi so začeli ljudje kot v nekako zatiranje pijanstva, ki je skoro ugonobilo človeštvo v prvih stoletjih nove dobe. Dandanes sta pa nikotin in alkohol že postala nerazdružna dvojčka. Glede na vino pravijo v Italiji, da je dober kot služabnik, a krut in neumljen kot gospodar. Knjiga o dolgem življenju pravi glede vina: »Vzdržnost in zmernost!« »Sto let dočakati ni nobena umetnost,« je dejal neki stoletnik, »če moreš živeti tako, kakor si želiš. Le da je treba živeti prirodno.«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

OKOLI 15 ORALOV ZEMLJIŠČA NAPRODAJ.

Pri dobri občinski cesti je njiva, za njo travnik, potem steljnik, vse v enem kosu. Vse v ravnini, pa varno pred povodnijo. Morebiti se proda tudi vse posestvo, kjer se lahko redi čez 20 glav živine (okoli 70 oralov). Je eno najlepših na Krškem polju. Več pri Ivanu Drašterju, Gorica, p. Leskovec pri Krškem.

300 DINARJEV

tedensko lahko vsakdo zasluži. Pošljite znamke za odgovor. Josip Batič, Ljubljana 7.

USNJE ZNAMKE »INDUS«

pó izredno nizkih tovarniških cenah prodajamo trgovcem in čevljarjem samo v Ljubljani, Fügnerjeva ulica 3 (prej Škofja ulica) 272



NAGROBNE SPOMENIKE

starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kunovarju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

NOV REDILEN PRASEK



»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—



Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.



SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številčkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v švic.

Oglašujte v »Domovini«